

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 12 MAART 1924

No. 428

INHOUD

	Blz.
DE ASSISTENTENREGELING VOOR DE OOSTKUST VAN SUMATRA door <i>Mr. H. J. Bool</i>	238
De kwestie van den „Gouden Franc” in China's Boxersschuld aan Frankrijk door <i>Thos. T. H. Ferguson</i> ...	240
Eenige gegevens omtrent de economische gevolgen van de Roerbezetting voor Nederland I door <i>D. J. Wansink</i> ..	242
In en om de Indische begrooting door <i>Ir. J. van der Waerden</i>	245
Consignatie-systeem van Lijnwaden naar Ned.-Indië en het Arbeidsconflict in Twente door <i>H. ter Kuile</i>	245
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Poplar en de hervorming van de Engelsche Armenwet door <i>Dr. T. E. Gregory</i>	246
AANTEKENINGEN:	
In en om de Indische begrooting	248
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Februari 1924	249
Rijkspostspaarbank	249
Productie der Kolenmijnen	249
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	250—256
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*
 Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*
 Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*
 Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
 Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
 Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

11 MAART 1924.

Het aanbod van geld bleef ook deze week weder zeer gering. De prolongatierente schommelde tusschen 5 en 5½ pCt., dus nog iets hooger dan de vorige week. Daarentegen was er voor particulier disconto iets meer geld beschikbaar, zoodat wissels met drie handteekeningen vrij gemakkelijk voor 4½ pCt. plaatsing konden vinden en met twee handteekeningen voor 5¼ à 5½ pCt. werden ondergebracht.

* *

Hoewel het bedrag der rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank geplaatste schatkistpromessen in de afgelopen week van f 87 miljoen tot f 84 miljoen

daalde, blijkt de post binnenlandsche wissels op de balans der centrale credietinstelling slechts een weinig meer dan een half miljoen gulden te zijn teruggelopen; in totaal stelde zij zich op f 253,9 miljoen, tegen f 254,5 miljoen op de vorige weekstaat.

De beleeningen geven een belangrijke vermindering te zien. In totaal blijken zij met f 15,5 miljoen te zijn afgenomen. Deze daling betreft voor het grootste gedeelte de Hoofdbank en geldt vnl. de goederenbeleeningen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met f 900.000. De zilvervoorraad der bank vertoont een daling van f 400.000. De stijging van nagenoeg f 2 miljoen, die de post papier op het buitenland te zien geeft, correspondeert voor een goed deel met de gelijktijdige daling der diverse rekeningen op de actiefzijde der balans.

De biljettencirculatie daalde met f 16,4 miljoen. De rekening-courant saldi vermeerderden met een goede f 600.000. Het beschikbaar metaalsaldo stelt zich f 2,7 miljoen hooger dan verleden week.

* *

De wisselmarkt was deze week geheel onder den indruk van de geweldige nieuwe daling van den Franc. Vooral in de tweede helft der week was deze overweldigend. Parijs liep in twee dagen tijd opnicuw een gulden terug en ook Brussel was zeer flauw. Geopend op 11,25 en 9,80, werd aan het einde der week 9,80 en 8,70 genoteerd, terwijl New York later nog belangrijk lagere slotkoersen afzond. Op de termijnmarkt was het aanbod nog grooter en werd Parijs op driemaandslevering verhandeld tot 90 à 95 cent beneden den contanten prijs.

LONDEN, 8 MAART 1924.

Door groote couponbetalingen aan het einde van de vorige week, kwam de markt in het bezit van genoeg middelen om de belastingbetalingen van Woensdag en Donderdag gemakkelijk te doen plaats vinden. Daggeld, dat Maandag tegen 1¼ pCt. ruim aangeboden was, kostte tegen het midden van de week 2½ pCt., maar Vrijdag liep de koers terug tot 2 pCt. Zevendaagsgeld werd tegen 2½ pCt. vernieuwd.

De discontomarkt was iets flauwer. Juni Treasury Bills noteerden 3¼—5/16 pCt. Van de zijde der banken was weer kleine vraag naar April Treasury Bills tegen 3¼ pCt.

2-muds. prima bankaccept	3¼—5/16 pCt.
3- „ „ „	3¼—5/16 pCt.
4- „ „ „	35/16—7/16 pCt.
6- „ „ „	3½—9/16 pCt.

DE ASSISTENTENREGELING VOOR DE OOSTKUST VAN SUMATRA.

Het is met de assistentenregeling voor de Oostkust van Sumatra al een vreemde geschiedenis. Oorspronkelijk geconcipieerd om, zooals het heette, de aanvallen op assistenten door koelies te verminderen, bleek het reeds bij de behandeling van de assistentenregeling in den Volksraad in 1919, dat dit motief niet kon gelden.

De redeneering toch van de Regeering, dat de assistentenregeling aan den assistent bestaanszekerheid zou geven en deze daardoor in staat zou zijn om, zonder gevaar van zijn betrekking te verliezen, de uitvoering van orders te weigeren, door wier opvolging een aanval van koelies kan ontstaan, die redeneering ging, zooals in den Volksraad werd aangetoond en door de Regeering ook werd erkend, niet op. Ofschoon nu hiermede het motief voor een invoering eener dergelijke regeling speciaal voor de Oostkust van Sumatra was vervallen, had de zaak toch voortgang, want met dit gewest zou een begin gemaakt worden, weldra zou deze regeling ook in de andere buitengewesten en op Java worden ingevoerd. Zij werd dan ook als Koninklijk Besluit afgekondigd en trad op 1 Maart 1922 in werking.

Echter staat de Oostkust van Sumatra nog altijd eenzaam en verlaten met haar assistentenregeling. Dit is niet geheel onbegrijpelijk, want men ging uit van een gewest, waar de assistenten in betere omstandigheden waren, althans bij de grootere en meer kapitaalcrachtige maatschappijen, dan in andere gewesten, en hier legde de assistentenregeling nog een schepje op, zoo met het dwingend voorschrijven van vier vrije dagen per maand, van het binnenlandsch verlof — oorspronkelijk op een maand gesteld —, van het buitenlandsch verlof van acht maanden na zes jaar dienst, van het volle salaris gedurende dit verlof, van de lange opzeggingstermijn van vier maanden, enz.

Voor andere gewesten, die in minder gunstige omstandigheden verkeerden dan de Oostkust van Sumatra, en vooral voor Java, kreeg de assistentenregeling dus een geheel andere beteekenis en het feit is daar, dat gedurende de twee jaar na de afkondiging voor de Oostkust nergens de assistentenregeling is ingevoerd.

Zonderlinge toestand! Voor werkgevers en assistenten in een klein deel van den archipel is de vrijheid om de voorwaarden overeen te komen, waarop zij met elkander zullen werken, in hooge mate beperkt, en is hunne verhouding aan allerlei voorschriften onderworpen, waardoor zelfs straffen aan de werkgevers kunnen worden opgelegd, terwijl diezelfde partijen in alle overige deelen van den archipel geheel vrij blijven.

Inderdaad zonderlinge toestand! Men stelle zich eens voor, dat in Holland, b.v. in Twente, speciale, vrij straffe, voorschriften omtrent het met arbeiders te sluiten contract werden gegeven, die ook tot financiële lasten, zelfs tot strafvervolging, aanleiding zouden geven en dat niet alleen alle andere categorieën van werkgevers en werknemers, maar zelfs die in *dezelfde industrieën* in andere deelen van het land vrij bleven, of men neme het geval, dat voor de Friesche boeren zwaardere bepalingen bij het indienstnemen van arbeiders zouden gelden dan voor de boeren in andere provincies, lieve genade, wat zou het allerwege knetteren! In Indië kan echter een dergelijke toestand gemodereerd eenige jaren duren. Indië is dan ook niet Holland, nog bij lange niet, al maken velen zich ook de voorstelling, dat het al zoo ver is.

De fout is, dat de Regeering van een verkeerd uitgangspunt begonnen is. Zij had een eenvoudige regeling moeten opstellen — stel, dat het noodig was om de verhouding tusschen assistenten in de cultures en werkgevers speciaal te regelen en die tusschen employé's en hunne werkgevers in den handel, het bank-

wezen, in fabrieks- en in mijnbouwbedrijven ongeregeld te laten — en die eenvoudige regeling had er zich toe moeten bepalen, dat rechtszekerheid werd gebracht doordat de verschillende onderwerpen, waarover het contract gaat, daarin worden vastgesteld, voorts hadden nog enkele voorschriften kunnen gegeven worden omtrent de wijze van ontbinding van het contract, enz. Indien hierbij minima waren geëischt, want ook met financieel moeilijke tijden mocht rekening worden gehouden, dan had de regeling overal ingevoerd kunnen worden. De Regeering was gewaarschuwd, dat de assistentenregeling te ver ging in haar eischen en zoowel in Indië als in Holland werd de Regeering er op gewezen, dat eerst een algemeene regeling moest worden uitgedacht voor men tot vaststelling van die speciale voor de Oostkust van Sumatra overging — het mocht echter niet baten.

Maar ziet, nu komt toch alles weer in het reine — en dat is het interessante van het geval — want wat is er gebeurd? De publicatie heeft plaats gehad van het ontwerp van een Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch-Indië en dit ontwerp B. W., dat voor alle bevolkingsgroepen in Nederlandsch-Indië zal gelden, bevat ook een regeling van het arbeidscontract, de regeling dus van de verhouding tusschen werkgevers en werknemers, zooals die ook in het Hollandsche Burgerlijk Wetboek voorkomt. Dit zijn dan de algemeene voorschriften, die op alle werkgevers en werknemers slaan, onverschillig of het directeurs van fabrieken, chefs van handelszaken, directies van cultuurmaatschappijen, handelsemployé's, assistenten of koelies zijn. Bij de behandeling nu van de assistentenregeling voor de Oostkust van Sumatra in den Volksraad in November en December van 1923 in verband met de wijzigingen, die door de Regeering daarin worden voorgesteld, komt ook de vraag ter sprake, waarom de assistentenregeling niet algemeen ingevoerd kan worden of althans uitgebreid over de gewesten Atjeh en Tapanoeli? En dan antwoordt de Regeeringsgemachtigde:

Voor het eerste gedeelte van deze tweeledige vraag kan ik verwijzen naar het antwoord, dat ik in de voorjaarszitting al in voorloopigen vorm aan den heer Bergmeyer gaf. Ik zeide toen, dat de wetgever gevaar liep door een algemeen maken dezer assistentenregeling alvorens het arbeidscontract (dat is de hierboven bedoelde regeling uit het Burgerlijk Wetboek) voor *alle* werknemers definitief wettelijk geregeld was, de eene groep werknemers boven de andere groep werknemers te bevoordeelen, zonder zelf te kunnen weten in welke mate, en dat dáárom de Regeering deze zaak nog in beraad moest houden. Sedert is gebleken, dat ook het Opperbestuur deze zienswijze deelt; er zal eerst een algemeene regeling van het arbeidscontract moeten worden ingevoerd en daarmede de noodige ervaring hier te lande zijn opgedaan, voor en aler een goed gebaseerd antwoord te geven is op de vraag of de cultuuremployé's op Java daarnaast een aparte regeling moeten hebben, die verder gaat zonder dat daardoor de wetgever van bevoordeeling van hun groep kan worden beschuldigd.

Tot groote hoogte geldt nu hetzelfde voor een uitbreiding over Tapanoeli en Atjeh.

Uit de woorden van den Regeeringsgemachtigde blijkt dus, dat men eerst wil afwachten in hoeverre er voor de bescherming van assistenten op Java en elders nog behoefte is aan een speciale regeling naast die van het Burgerlijk Wetboek voor Ned.-Indië voor werkgevers en werknemers in het algemeen, want men wil niet één groep van werknemers bevoordeelen boven andere.

Met gevolg zal dus zijn, dat bij invoering van de regeling van het arbeidscontract in het B. W. — en het schijnt de bedoeling te zijn om die invoering binnen niet te langen tijd, en wel afgescheiden van den overigen inhoud van het Burgerlijk Wetboek te doen plaats hebben — de assistentenregeling voor de Oostkust van Sumatra wordt ingetrokken, zoodat ook hier dezelfde ervaring opgedaan kan worden omtrent de werking der bepalingen van het Burgerlijk Wetboek

als in de andere gewesten, zoowel op Java als daar buiten.

En dan zal weer een normale en zuivere toestand verkregen zijn; de onbillijkheid, gelegen in den uitzonderingstoestand, zal verdwenen zijn, want de Regeeringsgemachtigde wees er reeds op, dat niet door een speciale, verder dan het B. W. gaande, regeling de eene groep boven de andere mag bevoordeeld worden en de heer Kerkkamp, die men waarlijk niet kan verdenken van meelijden met, of bezorgdheid voor de werkgevers en die dus alleen gedreven wordt door zijn gevoel voor billijkheid, toonde in den Volksraad eveneens de onbillijkheid aan van de assistentenregeling voor de Oostkust van Sumatra, hij sprak van „den druk, dien de regeling toch ongetwijfeld legt op de ondernemers in een bepaald gewest (lees „Oostkust van Sumatra”) en de indirecte bevoordeeling dientengevolge van de ondernemers in een nabij gelegen gewest”.

Het zou logisch en billijk geweest zijn, indien de Regeering, door deze opvatting geleid en met de invoering van den achtsten Titel van het Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch-Indië voor de deur, de assistentenregeling voor de Oostkust van Sumatra had ingetrokken. Zij is integendeel tot wijziging overgegaan en tot toevoeging van bepalingen, zoodat deze regeling weer voorloopig heeft ingehuurd.

De wijzigingen, die in den Volksraad werden besproken en die — al of niet weder gewijzigd — in een Koninklijk Besluit zullen worden afgekondigd, zijn niet van ingrijpenden aard (over de voorgestelde toevoeging spreken wij later).

Zij komen in het kort hierop neer. De betreffende contracten behoeven niet meer voor den notaris of voor een ambtenaar in Indië gesloten te worden, doch kunnen onderhands worden aangegaan; een afschrift moet door den werkgever kosteloos aan den assistent worden uitgereikt. De proeftijd van hoogstens 5 maanden kan geen deel meer uitmaken van het eerste jaar, waarvoor de definitieve overeenkomst minstens moet worden aangegaan „want” zegt de Memorie van Toelichting „de bedoeling is in elk geval geweest om den assistent gedurende een bepaalde minimumperiode *bestaanszekerheid* (in de Memorie van Toelichting gecursiveerd) te geven en deze periode heeft de assistentenregeling willen vaststellen op één „Jaar.”

Verdere wijzigingen zijn, dat in de zes jaren dienst, waarna de assistent recht heeft op 8 maanden buitenslandsch verlof, ook is begrepen de proeftijd, voorts dat de punten, die in het contract geregeld moeten worden, zooals salaris, tantième, soort van arbeid, vrije dagen en de verloven, geacht worden daarin niet geregeld te zijn, indien bedongen is, dat de assistent er van af ziet om van het bij een of meer dier punten voorgeschrevene gebruik te maken. Dan zal dus, zooals de assistentenregeling voorschrijft in het geval, dat er geen regeling getroffen is, het plaatselijk gebruik van toepassing zijn of, ontbreekt dit, de rechter een billijke regeling treffen.

Voorts wordt nog eens uitdrukkelijk verduidelijkt, dat de rechtmatige wijze van beëindiging van contracten voor onbepaalden tijd, n.l. met een opzeggingstermijn van vier maanden, niet geldt voor het eerste jaar dier contracten, zoodat, indien de verbreking van het contract binnen het eerste jaar plaats heeft, zooveel maal het maand-salaris moet worden uitbetaald als er nog maanden aan het eerste jaar ontbreken met een minimum van 4 maanden salaris.

Hiermee zijn de wijzigingen afgelopen. Er werden in den Volksraad nog een amendement en een motie voorgesteld, die verdere wijzigingen beoogden, echter werden beide door de Regeering onaannemelijk verklaard en ook door den Volksraad verworpen, zoodat daarover niet verder gesproken behoeft te worden.

De Regeering is op oordeelkundige wijze te werk gegaan met de redactie der wijzigingen, in den Volks-

raad voorgesteld, en heeft zich onthouden om wijzigingen aan te brengen, die tot juridische moeilijkheden of tot onbillijkheden zouden leiden.

Echter werd door de Regeering nog een *toevoeging* voorgesteld, n.l. een nieuwe alinea aan het artikel, dat de strafbepalingen behandelt; deze zijn alleen op werkgevers van toepassing. Die nieuwe alinea belast de ambtenaren der Arbeidsinspectie voor de buitengewesten met het opsporen der strafbaar gestelde overtredingen van de assistentenregeling.

Die overtredingen doen zich alleen voor, indien niet voldaan is aan de volgende eischen: n.l. dat de overeenkomst tusschen werkgever en assistent op schrift is gesteld, dat een duplicaat van het contract aan den assistent is uitgereikt, dat het contract — ook bij die voor onbepaalden tijd — voor minstens één jaar wordt aangegaan, dat, indien een overeenkomst voor een proeftijd wordt gesloten, deze overeenkomst niet langer duurt dan 5 maanden en dat een dergelijk proeftijdcontract niet voor de tweede maal met denzelfden assistent wordt aangegaan, en ten slotte, dat de onderwerpen in het contract geregeld worden, die de assistentenregeling daarin wenscht geregeld te zien, n.l. het salaris, de soort van arbeid, event. het tantième, de vrije dagen, de verloven en de plaats van terugzending.

Men krijgt den indruk, dat er in de Memorie van Toelichting bij de voorgestelde wijzigingen aan een uitgebreider taak der Arbeidsinspectie gedacht is dan aan het opsporen van bovenbedoelde overtredingen; want in die toelichting beveelt de Regeering de inmenging der Arbeidsinspectie aan „omdat daardoor „geschillen tusschen werkgever en werknemer op de „onderneming, dus niet door den rechter, zullen kunnen worden opgelost”, hetgeen doet denken, dat het hier ook gaat om de controle op de wijze waarop het contract, de bedingen van het contract, door partijen worden nageleefd, want de bovenstaande overtredingen toch geven slechts aanleiding tot geschillen tusschen den werkgever en de Overheid (de Officier van Justitie); tot inmenging in de burgerrechtelijke geschillen tusschen den werkgever en den assistent, waartoe deze overtredingen aanleiding zouden kunnen geven, zijn de ambtenaren der Arbeidsinspectie als opsporingsambtenaren niet bevoegd. In het afdelingsverslag wordt dan ook gewezen op de grens, die aan de bemoeiingen van de Arbeidsinspectie gesteld moet worden en uit de Memorie van Antwoord blijkt, dat ook de Regeering niet denkt aan een controle van de naleving der bedingen door de Arbeidsinspectie.

Intusschen is men in den Volksraad ook tegen deze inmenging der Arbeidsinspectie opgekomen, want men was er niet geheel zeker van, dat de adjunct-Inspecteurs op de ondernemingen niet verder zouden gaan en zich niet zouden bemoeien met de naleving van het contract ook al werd door den Directeur van Justitie, zooals de Regeeringsgemachtigde had toegezegd, een instructie aan de ambtenaren van de Arbeidsinspectie gegeven, dat zij zich alleen tot het opvragen en verifiëren der contracten te bepalen hadden.

Voorts had men bezwaar tegen de voorgestelde regeling, omdat de ambtenaren der Arbeidsinspectie toch geen *recht* hebben om inzage van het contract te eischen en dat, terwijl andere opsporingsambtenaren iets op te sporen hebben in verband met hunne gewone betrekking, dit bij de ambtenaren der arbeidsinspectie niet het geval is, daar deze met de assistentenregeling en de verhouding tusschen werkgevers en assistenten niets te maken hebben. Men achtte, waar de assistentenregeling voor de Oostkust van Sumatra reeds een bevreemdende uitzonderingsregeling is, deze nieuwe exceptionele regeling misplaatst. Bij de stemmingen werd intusschen de door de Regeering voorgestelde maatregel aangenomen.

Voor Hollandsche begrippen zijn zoowel de strafbepalingen als de taak der arbeidsinspectie zonderling; in ieder geval is het een voorschrift, dat niet voor verdere toepassing vatbaar is, stel, dat men ooit

later nog tot speciale regelingen naast die van het arbeidscontract in het Burgerlijk Wetboek voor Ned.-Indië zou overgaan. Want er is dan geen reden, waarom ook niet in alle andere gevallen, in bedrijven van handel, bankwezen, cultures, enz. het sluiten van schriftelijke contracten tusschen werkgever en (Europeeschen) werknemer en de opname daarin van een regeling der zes onderwerpen onder strafbedreiging verplichtend gesteld zou worden. Maar het is duidelijk, dat geen corps van ambtenaren der Arbeidsinspectie dan groot genoeg zou zijn om de contrôle uit te oefenen, die nu volgens het ontwerp aan hen ter Oostkust van Sumatra wordt opgedragen.

Het zal nu moeten blijken, hoe ten slotte de wijzigingen luiden nadat zij definitief in het Koninklijk Besluit zijn vastgesteld. Intusschen heeft de assistentenregeling voor de Oostkust van Sumatra — zooals gezegd — weer ingehuurd en zij blijft daar staan als een vreemdsoortig stuk wetgeving, niet alleen in haar geheel, als een ongemotiveerde uitzonderingsmaatregel voor een speciaal gewest, een stap, die niet door verdere gevolgd kon worden, omdat het een faux pas was, doch ook door verschillende van hare bepalingen.

De beperking der regeling tot ondernemingen, waar met contractanten wordt gewerkt is zinledig sinds de reden, waarom juist op die ondernemingen de assistentenregeling ter Oostkust werd ingevoerd, n.l. omdat men meende de aanvallen op assistenten te kunnen doen verminderen, werd erkend niet te gelden, daar zij die aanvallen niet kan beperken. Als men in het laatste verslag (VIIIste, p. 27) der Arbeidsinspectie leest, welke de aanleidingen tot die aanvallen zijn, dan blijkt eerst recht, dat er geen verband tusschen die aanvallen en de assistentenregeling is.

Dan is daar de beperking der assistentenregeling tot ondernemingen van landbouw ter Oostkust alsof dáár een groot kwaad zat, ook nog nadat het argument van de beperking der aanvallen op assistenten niet meer kan gelden.

En als het er om ging aan de assistenten op de ondernemingen rechtszekerheid te brengen, dan waren andere categorieën werkgevers en werknemers zeker eerder aan de beurt. Men leze eens na in de Memorie van Toelichting op het ontwerp van het arbeidscontract in het Burgerlijk Wetboek voor Ned.-Indië, hoe daarin de op het gebied van rechtszekerheid treurige positie beschreven wordt van employé's in kleine handelszaken, commercieele maatschappijen en winkelszaken.

Voorts is er de vreemdsoortige instelling van het ééne jaar, dat minstens elk contract, ook het contract voor onbepaalden tijd, moet duren, een overblijfsel uit den tijd van het eerste ontwerp der assistentenregeling, dat alleen maar contracten voor een bepaalden duur toestond, daarmee beoogende „bestaanszekerheid" aan den assistent te geven, alsof thans dat ééne jaar bij contracten voor onbepaalden tijd (en andere worden er niet gesloten) van eenig gewicht is voor de bestaanszekerheid van den assistent, die toch altijd hoopt vele jaren bij een cultuurmaatschappij te werken en daarbij een toekomst te vinden, evenals de werkgever dit van den assistent bij het in dienst nemen verwacht.

Ten slotte is er het dwingende voorschrift omtrent den duur der verloven en der salariering gedurende die verloven, zoodat deze onderwerpen onttrokken zijn aan een regeling door partijen, terwijl vóór de invoering der assistentenregeling die verloven niet minder behoorlijk waren geregeld dan andere onderwerpen in het contract, waaromtrent de assistentenregeling de partijen wél geheel vrij laat. Er ontbreekt in de regeling dezer materie de noodige soepelheid, waardoor weer salaris en tantième ongunstig beïnvloed kunnen worden.

Voor al wanneer men nog eens nagaat, welke opvattingen de Regeering in het eerste ontwerp der Assistentenregeling had (1917) en hoe er in den Volksraad bij de behandeling met die regeling nog

omgesprongen is (1919)¹⁾, dan valt eerst recht op, welke mentaliteit er bestond bij die eerste schrede op het gebied der sociale wetgeving.

Er woei een booze wind tegen Deli in de jaren, dat de assistentenregeling werd ontworpen en behandeld, er heerschte een kwaadaardige stemming tegen dat gewest, bijna een soort persoonlijke rancune tegen de cultuurmaatschappijen, en toen de assistentenregeling als een halsband om den nek van den planterwerkgever ter Oostkust was geworpen, — zij het ook niet met alle stekels, die de Regeering er aanvankelijk in had aangebracht — toen was men bevredigd. Nog meer uitbreiden? Waarom? Het is niet urgent. De overige werkgevers zijn „goeje kerels", de andere gewesten zijn Deli niet.

Gelukkelijk is men tot een zuiverder inzicht gekomen, tot een hooger staande en meer rechtvaardige beoordeeling, zooals blijkt uit het voornemen om over te gaan tot invoering van het arbeidscontract uit het Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch-Indië, hetwelk voorschriften bevat voor alle werkgevers en werknemers, en om het aan de toekomst over te laten of er nog aanleiding tot speciale regelingen zal bestaan. Men is tot het juiste inzicht gekomen, hoe de eischen zijn, die in het algemeen bij overeenkomsten tusschen werkgevers en werknemers gesteld mogen worden en zoo zal dus te eeniger tijd ook het merkwaardige stuk wetgeving voor één gewest tot het verleden behooren.

Het is nu interessant om na te gaan, welke algemeene voorschriften dan eerlang voor werkgevers en werknemers in Indië zullen gelden volgens bedoeld ontwerp, maar — that's another story. H. J. BOOL.

DE KWESTIE VAN DEN „GOUDEN FRANC" IN CHINA'S BOXERSCHULD AAN FRANKRIJK.

Onder de financieele kwesties, welke in de laatste jaren gerezen zijn tusschen China en de Europeesche Mogendheden, is de thans aanhangige met betrekking tot den „gouden franc" in de Boxer-indemniteit door China aan Frankrijk verschuldigd, wel een der meest belangwekkende en tevens zeer typeerend voor den aard der betrekkingen, die tusschen China en de mogendheden bestaan of bestaan hebben, als men mag aannemen, dat wij ons thans bevinden aan den vooravond van belangrijke wijzigingen in deze. Tevens is de eventueele oplossing der kwestie van eenig actueel belang voor de houders van Chineesche staatfondsen van na 1901, in het bijzonder de groote Reorganisatieleening van 1913, welke o.a. tot onderpand heeft dat gedeelte van de opbrengst der douane onder vreemd beheer (Customs), dat overblijft nadat aan de verplichtingen der Boxer-indemniteit is voldaan.

Ten einde den lezer in staat te stellen zich een begrip te vormen omtrent de plaats, welke wordt ingenomen door de Boxer-indemniteit in China's schuldenstelsel — dat zeer ingewikkeld is in al zijn diverse phasen zooals zilver en goud, binnenlandsch en buitenlandsch, gewaarborgd en ongewaarborgd, productief en improductief, etc., — diene het volgende, korte overzicht, waarbij wij ons bepalen tot de gewaarborgde, buitenlandsche, improductieve leeningen en schulden in goud. Deze zijn, in orde der erkende prioriteit:

A. Gewaarborgd door de Douanerechten onder vreemd beheer (Customs):		
	Origin. bedrag.	Nog uitstaande
Russisch-Fransche 4 pCt:		
Leening van 1895	£ 15.820.000	£ 5.628.049
	(Frs. 400 miljoen)	
	Datum van afloop: 1931.	
Engelsch-Duitsche 5 pCt.		
Leening van 1896	£ 16.000.000	£ 6.872.925
	Datum van afloop: 1932.	

¹⁾ Zie Economisch-Statistische Berichten van 4 en 11 Augustus 1920.

Engelsch-Duitsche 4½ pCt. Origin. bedrag Nog uitstaande
Leening van 1898 . . . £ 16.000.000 £ 10.864.650
Datum van afloop: 1943.

Boxer Indemniteit 4 pCt.
Schuldbekentenis v. 1901 £ 67½ miljoen (in dubio)
Datum van afloop: 1940, verlengd tot 1945.

B. Gewaarborgd door de Douanerechten en
Zoutrechten (Salt Gabelle) gezamenlijk.

5 pCt. Reorganisatieleening
van 1913 £ 25 miljoen £ 25 miljoen
Datum van afloop: 1960.

C. Gewaarborgd door de Zoutrechten alleen.

5 pCt. „Crisp” Leening
van 1912 £ 5 miljoen £ 5 miljoen
Datum van afloop: 1952.

In hoeverre de op de Douanerechten gebaseerde schulden drukken op het onderpand, blijkt uit het volgende staatje van de jaarlijksche termijnen, die nog verschuldigd zijn, alle min of meer globaal berekend:

Leening van 1895	£ 836.670	per jaar tot en met 1931
„ „ 1896	„ 952.100	„ „ „ „ 1932
„ „ 1898	„ 827.700	„ „ „ „ 1943
Boxer Schuld	„ 1.837.000	„ „ „ „ 1931
	„ 2.650.000	van 1932 „ „ 1940
	„ 1.830.000	„ 1941 „ „ 1945
Leening van 1913	„ 1.500.000	per jaar „ „ 1960

Het gezamenlijke bedrag voor de vier bovengenoemde leeningen benevens de Boxerschuld vereischt, is dus plm. £ 5.953.000 per jaar, terwijl de totale opbrengst der douanerechten voor het juist afgelopen jaar Haikwan Taels 63.378.000¹⁾ bedroegen, tegen den gemiddelden koers van het jaar ongeveer gelijk aan 11.025.100 Pond Sterling. De dekking is dus zeer ruim te noemen,²⁾ doch daar de douanerechten in zilver worden geïnd, terwijl de bovenstaande schulden in goud zijn uitgedrukt, moet men rekening houden met de mogelijkheid, dat eens een sterke daling in de waarde van het zilver tegenover goud tot een ongunstiger verhouding kan leiden. Bovendien hebben wij in het afgelopen jaar een sterke actie gezien van den kant der onafhankelijke Cantoneesche autoriteiten om beslag te leggen op de douanerechten, die in de in hun gebied liggende havens onder vreemd beheer worden geïnd. De actie werd weliswaar gestuit,³⁾ doch geheel vrij van bedenking is de toestand niet en mocht het voorbeeld van Canton eens meer algemeen navolging vinden, dan is het gevaar voor een ernstige afbrokkeling van de douaneopbrengst niet geheel uitgesloten.

Wat nu betreft het aandeel van Frankrijk in de Boxer-Indemniteit, dit bedroeg in den aanvang Francs 265.793.400, of 15¾ pCt. van het geheele bedrag van Haikwan Taels 450 miljoen of 67½ miljoen Pond sterling, hetwelk aan China als schadevergoeding was opgelegd door alle landen tezamen. Volgens hetzelfde percentage verkreeg Frankrijk haar aandeel in de collectieve jaarlijksche afbetaling. In 1905 vond een herziening plaats in de wijze van betaling, waarover meer hieronder. Daarna ging de betaling geregeld voort tot 1917, toen China door de geallieerde landen werd overreed om aan Duitschland en Oostenrijk den oorlog te verklaren. Hierdoor verviel terstond automatisch de betaling der indemniteit aan die twee landen. Verder verkreeg China het voorrecht om de betaling aan de geallieerde mogendheden gedurende vijf jaar te mogen opschorten. China nam tevens de

¹⁾ Een Haikwan Tael is ongeveer gelijk aan 39 gram fijn zilver.

²⁾ Het spreekt vanzelf dat het overschot reeds lang voor allerlei (meest binnenlandsche) leeningen is verpand, evenals de uitgestelde termijnen van de Boxer-Indemniteit, enz., kortom alles wat zich liet verpanden of met eenige mogelijkheid als verpandbaar voorstellen.

³⁾ Zie het artikel v. d. schr. over „De Actie van Canton in zake de Douanerechten” in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 27 Febr. 1924.

gelegenheid te baat om de betaling van het Russische gedeelte geheel te staken. Door een en ander onderging het bedrag, dat nog verschuldigd was, een zeer aanmerkelijke vermindering, daar gedurende de daaropvolgende vijf jaar slechts de porties van Nederland, Spanje en Skandinavie, benevens nog eenige zeer kleine posten overbleven. In 1922 werden de termijnen aan de geallieerde mogendheden weer betaalbaar (waarop bovenstaande begroting is gegrond) doch meteen rezen eenige kwesties en bedenkingen, die leidden tot discussies, voorstellen en tegenvoorstellen waarvan sommige nog niet beslist zijn, ofschoon de betalingen zijn hervat, c.q. bij de betrokken banken gedeponerd.

De meest belangrijke kwestie in verband hiermede ontstond door de inmiddels ingetreden daling der valuta in sommige landen van Europa, meer in het bijzonder Frankrijk, dat de zaak te berde bracht door te vorderen, dat de betaling van de haar verschuldigde Boxer-indemniteit voortaan zou geschieden in „gouden francs”. De origineele indemniteit toch was uitgedrukt in zilver, nl. Haikwan Taels 450 miljoen aan alle landen gezamenlijk, waarvan het bovengenoemde percentage aan Frankrijk toekwam. Doch tegelijkertijd werd voor ieder land afzonderlijk een vaste koers aangenomen — voor Frankrijk was de koers 3.75 francs per tael — waardoor de zilver indemniteit werd omgezet in een schuld in goud, nl. in de woorden: „ces quatre cent cinquante millions constituant une dette en or” (Protocol van 1901, Art. VI (a)) — en dus uitgedrukt in de munteenheid van ieder land afzonderlijk, voor zooverre betrof het aan dat land verschuldigde aandeel. Deze verplichting werd door China goedgekeurd en formeel aanvaard.

Toen echter reeds in 1902 bleek, dat het zilver daalde beneden de in het Protocol aangenomen goudwaarde, maakte China bezwaar tegen de betaling in respectievelijke gouden muntstandaards, daar hierdoor toch het eindeijfer zou worden gevoerd boven de som van 450 miljoen taels, welke in het Protocol was vooropgesteld als de gezamenlijke indemniteit. China hield zich daarom voor gerechtigd om in zulk geval in zilver te betalen en weigerde het ontbrekende aan te vullen. Deze kwestie bleef eenige jaren hangende, totdat in 1905 een definitieve schikking werd getroffen, waarbij China van haar onhoudbaar standpunt terug kwam en toegaf dat de schuld op een vasten gouden basis¹⁾ geplaatst werd, tevens een som van 8 miljoen taels betalende als compensatie voor de sedert 1902 op de gestorte zilverbedragen geleden koersverliezen.

Bij deze schikking van 1905 werd echter door China aan de mogendheden verzocht om definitief en eens voor goed vast te stellen, welke usance zij voor het remitteren verkozen. Hierop werd door vrijwel alle landen geantwoord, dat zij de betaling wilden doen geschieden in den vorm van telegrafische remises, dus volgens den op den betaaldag geldenden T.T.-koers met betrekking tot de munteenheid van het betrokken land. Met andere woorden: op elken termijndag verkreeg ieder land — door tusschenkomst van aangevozen banken — een telegrafische overschrijving in Europa van het juiste bedrag zijner Boxer-vordering, uitgedrukt in zijn eigen munteenheid. Dit stelsel werkte zonder haperen en bleef gehandhaafd tot de bovengenoemde oorlogsactie in 1917.

Toen Frankrijk nu in 1922 na het verstrijken van den vijfjarigen opschortingstermijn een vordering instelde om in „gouden francs” betaald te worden, werd deze vordering gesteund door de gezamenlijke gezanten te Peking, die in Februari en later weer in November 1923 de in 1922 ingestelde vordering der gezanten van Frankrijk, Italië, België en Spanje onderschreven en zich dus collectief op het standpunt

¹⁾ Deze plaatsing op een gouden basis moet niet verward worden met den eisch om in de waarde der gouden muntspecie betaling te ontvangen, waar het nu om gaat.

stelden, dat de *dette en or* van het Protocol beteekende een schuld volgens de intrinsieke goudwaarde der respectievelijke munteenheden en niet volgens de gewone valutakoersen op de internationale geldmarkt; dat de percentsgewijze verdeling der totale schuld bewees, dat ieder land recht had op een vast aandeel, dus onafhankelijk van de mogelijke depreciatie der valuta tegenover de gouden speciewaarden, en dat ook de bewoording der termijn-coupons duidde op een gouden munt. Terwijl deze kwestie hangende was, werd, naar men zegt, China ook te verstaan gegeven, dat de inwilliging van Frankrijk's eisch nauw samenhang met de ratificatie van de overeenkomst van Washington, waarbij o.a. aan China het recht wordt toegekend om haar douanetarief te verhoogen, en ook met de reconstructie van de failliete Banque Industrielle de Chine, waarbij een zeer groot aantal gedupeerde Chineesche crediteuren (o.a. ook Chineesche rijksinstellingen) nog een kans in het vooruitzicht wordt gesteld om eenmaal hun geld terug te zien. Deze en andere overwegingen hebben vermoedelijk ertoe bijgedragen dat China vrij gereedelijk toegaf en Frankrijk's eisch feitelijk inwilligde.

Inmiddels echter was de kwestie in den lande algemeen ruchtbaar geworden en werd zij aangegrepen als een zaak van nationale eer (zoals de Chineesche politicus die eer opvat) en gebruikt als een honderdvoudige stok in de chronische parlementaire klop-partijen, waardoor het onmogelijk werd voor de regering om de vroeger gedane toezegging gestand te doen. Het repudieeren van gevormde toezeggingen is dan ook niet door China uitgevonden.

Op verder aandringen van het Corps Diplomatique in November 1923 volgde toen onder datum 27 Dec. j.l. een verdrag, waarin Dr. Wellington Koo op vrij meesterlijke wijze het Chineesche standpunt uiteenzette. Zijn argumenten komen in hoofdzaak hierop neer, — dat het Protocol van 1901 met de woorden *dette en or* volstrekt niet op het oog had de intrinsieke goudwaarde der diverse muntsoorten, doch de *op goud gebaseerde* muntstandaards in tegenstelling met de in hetzelfde document herhaaldelijk genoemde zilveren munteenheid van China; dat volgens de schikking van 1905 de mogendheden eens voor goed hadden aangenomen om de betalingen te ontvangen in telegrafische overschrijvingen en dat deze volgens de usance gebaseerd waren op de gewone valuta-koersen van den dag en nu niet verwrongen mochten worden om een nooit gebruikelijk geweest zijnde verhouding uit te drukken tusschen de tael en gouden speciewaarden, daar het dan bovendien toch ook onmogelijk zou zijn om het juiste moment te bepalen waarop de valutakoersen moeten worden verlaten en de specie-koersen aanvaard. Hierop hadden de gezanten volgens de laatst ingekomen mailberichten nog niet geantwoord.

Hiermede meen ik in het kort de voornaamste argumenten aan beide zijden te hebben weergegeven. Het wil mij echter voorkomen dat aan het standpunt van weerskanten nog de volgende consideraties zouden kunnen worden toegevoegd:

Aan Fransche zijde: dat een inwilliging van den eisch om goud voor China volstrekt niet zou beteekenen een *vermeerdering* der gebruikelijke stortingen doch slechts een bestendiging van den toestand zoals die van 1901 tot 1917 heeft gegolden; dat China integendeel nu tracht om haar schuld te *verminderen*, niet alleen in goud uitgedrukt, doch ook in zilver, en wel tot minder dan een kwart van het in het Protocol vastgelegde zilverbedrag.

Aan Chineesche zijde: dat volgens het Fransche spreekwoord een deur open of dicht moet zijn en dat dit vóór alles geldt in financiële zaken; dat tot op heden, door aanneming van den gewonen valuta-koers, reeds bestaande schommelingen in speciewaarden zijn verwaarloosd en dat het nu dus niet aangaat om een principe, dat men heeft erkend, terwijl de verschillen slechts klein waren, plotseling te willen veranderen

waar de verschillen zich op minder aangename wijze kenbaar zijn gaan maken. „Heads I win, tails (or tails) you lose” is een formule waar de Chinees niet invliegt!

Men ziet dat hier materiaal voorhanden is voor een interessante discussie, welke vermoedelijk niet te Peking hare beslechting zal vinden.

THOS. T. H. FERGUSON.

EENIGE GEGEVENS OMTRENT DE ECONOMISCHE GEVOLGEN VAN DE ROERBEZETTING VOOR NEDERLAND.

I.

In het volgende wordt getracht, eens meer in details na te gaan, welke de economische gevolgen van de bezetting voor het Nederlandsch economisch leven zijn geweest en nog zijn. Directe en indirecte vallen te onderscheiden, sommige, die onder cijfers te brengen zijn, andere, naar welker omvang men slechts kan gissen, of die zich geheel aan waarneming onttrekken. Gevolgen ook, voor enkelen voordeelig — men denke aan de houders van voorraden, wier prijs door de bezetting steeg — doch nadeelig in hun uitwerking op de geheele volkshuishouding.

In het volgende zullen wij ons vooral bezig houden met de directe gevolgen, die uit statistische gegevens blijken. Aangevuld en toegelicht wordt het cijfermateriaal met inlichtingen, van verschillende deskundigen ontvangen.

Aandacht wordt dus in de eerste plaats gewijd aan die punten, waar de Nederlandsche en Duitsche volkshuishouding elkaar raken. Op de consequenties der bezetting voor onze economische betrekkingen met andere landen kan slechts een enkel maal even worden ingegaan. Niet alleen, dat men zich hier vaak grootendeels geheel op gissingen zal moeten verlaten, het zou ons ook te ver voeren. Aan het verkrijgen van een juist beeld van de hoofdzaak staat deze beperking bovendien naar het schijnt niet in den weg.

De handelsbeweging met Duitschland.

De totale invoer uit Duitschland beliep in 1923 rond 5 miljoen ton tegen 6,5 in 1922, resp. ter waarde van f 501 en f 609 miljoen. De uitvoer daalde eenigszins naar het gewicht, nl. van 1.517.000 op 1.481.000 ton, doch de waarde steeg van f 168 op f 188 miljoen.¹⁾

Over de voornaamste posten der handelsbeweging geeft nevenstaande tabel uitsluitel.

Indien de Roerbezetting ons land op dit gebied schade zou hebben berokkend, zou deze bij den uitvoer hebben moeten blijken uit een daling. Het tegendeel is echter — allen export samengenomen — het geval en dat nog wel, terwijl deze naar het bezette gebied uiterst bezwaarlijk was. De oorzaak van de stijging mag men wellicht in de eerste plaats zoeken in de verschuiving in de Nederlandsche en Duitsche prijsniveaus ten gunste van het eerste. Of daling van de Nederlandsche productiekosten bij sommige goederen een rol speelt is moeilijk uit te maken; in doorsnee steeg de prijs per gewichtseenheid. Het feit, dat in December de waarde van den uitvoer ongeveer f 31 miljoen beliep, dus een zesde van het jaartotaal, zal men ongetwijfeld kunnen terugvoeren op de marktstabilisatie in November, de daarmede gepaard gaande opleving van zaken en op de vergemakkelijking van het verkeer met het bezette gebied.

In zoverre de Roerbezetting de inflatie verscherpt.

¹⁾ Bij het beschouwen van de cijfers van den uitvoer dient er rekening mede te worden gehouden, dat soms op verzoek van belanghebbenden de destinatie der goederen wordt weggelaten. De ervaring met de waarde-aangifte door exporteurs wijst bovendien uit, dat de neiging bestaat, deze te laag op te geven. Gaat men dus na, welke goederen naar een bepaald land zijn uitgevoerd, dan is de kans groot dat gewicht zoowel als waarde te laag zijn. Hoe groot de fout is onttrekt zich aan iedere schatting.

Invoer.

Benaming der goederen.	Invoer.			
	1922 Gewicht ton	1923 Gewicht ton	1922 Waarde 1000 Gld.	1923 Waarde 1000 Gld.
	In 1923 meer dan in 1922 *)			
Kolen, cokes en briketten	1.468.636	1.582.046	24.799	28.911
Manufacturen, stoffen en weefsels	12.533	13.176	41.195	36.600
Papier en papierwaren	64.151	72.219	18.151	19.706
Huishoudelijk porselein en zgn. fijn aardewerk	10.963	11.053	7.025	5.932
	In 1923 minder dan in 1922 *)			
Grof aardewerk en sanitair aardewerk	17.473	4.769	1.476	981
Veevoeder n. a. g. 1)	61.104	22.799	3.889	2.765
Kalk, tras, cement en krijt	195.365	162.568	5.821	4.571
Kunstmeststoffen n. a. g.	526.131	363.739	16.856	9.582
Natuurlijke steen	1.160.144	825.536	10.821	6.554
Ruw ijzer enz. 2)	18.664	7.441	1.184	459
IJzer- en staalproducten	488.138	243.922	81.362	47.350
Koper en koper- en bronswerk	6.726	5.032	8.252	6.658
Chemische producten n. a. g.	52.849	50.998	11.412	10.368
Verfwaren en kleurstoffen n. a. g. en vernissen	20.114	7.006	9.344	6.114
Scheepsbouw- en timmerhout	339.346	246.840	20.656	15.753
Hout n. a. g.	115.328	83.079	5.174	4.016
Meubelen v. a. s., 3) al dan niet bekleed	28.436	20.355	16.288	11.052
Lederwerk en schoenwerk	4.697	3.259	14.466	9.557
Kleederen	5.507	4.532	36.387	36.309
Modewaren	1.355	1.094	8.817	6.983
Glas en glaswerk	28.054	19.499	7.393	5.276
Rij- en voertuigen	29.324	12.901 4)	26.124	10.135
Fabrieks-, landbouw-, kracht- en arbeidswerktuigen; toestellen enz.	93.958	59.620	60.707	45.500
Instrumenten n. a. g. en onderdelen	11.362	9.107	17.430	15.083

*) Naar het gewicht. 1) „N. a. g.” = Niet afzonderlijk genoemd. 2) Gegoten staal en vloeijzer (ongewalst en voor-
gewalst) oud ijzer en staal en afval van ijzer en staal.

3) V. a. s. = van alle soorten. 4) Hierin niet begrepen 1.292 stuks, waarvan geen waarde opgegeven, en 116.574 stuks
ter waarde van f 7.064 000.

Uitvoer

Benaming der goederen.	Uitvoer.			
	1922 Gewicht ton	1923 Gewicht ton	1922 Waarde 1000 Gld.	1923 Waarde 1000 Gld.
	In 1923 meer dan in 1922 *)			
Paarden	5.078 1)	5.635 1)	4.528	2.137
Visch, schaal- en schelpdieren n. a. g.	7.802	22.890	1.043	3.206
Gesmolten reuzel, talk en n. a. g. gesmolten runder- en schapenvet	10.034	17.177	5.502	10.819
Kaas	9.408	9.410	6.016	7.859
Wol	1.207	1.788	1.430	2.761
Melk	5.828	10.911	1.938	4.219
Erwten, boonen en andere peulvruchten	4.343	18.615	822	4.057
Aardappelen	76.736	174.317	3.349	7.437
Kolen, cokes en briketten	530.087	550.411	9.698	11.171
Koper en koper- en bronswerk	2.819	3.054	1.260	1.760
Meel en bloem van tarwe	6.814	37.220	1.104	5.985
Plantaardige oliën n. a. g.	81.583	82.050	33.827	38.907
	In 1923 minder dan in 1922 *)			
Vleesch, versch	2.187	2.027	551	1.179
Tarwe	17.474	10.831	2.183	1.165
Cacaoboonen en afval daarvan	3.696	3.078	2.028	1.670
Groenten, versche	76.293	66.572	3.027	2.890
Veevoeder n. a. g.	13.538	5.635	1.155	286
Hennep, jute, spinbare plantvezels, n. a. g., sisalvezels, manilla- hennep en vlas	3.051	690	2.140	1.001
Caoutchouc, djeloetong, balata, gutta-percha	6.919	3.179	6.405	4.545
Kunstmeststoffen n. a. g.	30.562	190	1.371	22
Gegoten staal en vloeijzer (ongewalst en voorgewalst) 1), oud ijzer en staal en afval van ijzer en staal	225.334	86.713	7.447	4.331
IJzer- en staalproducten	9.769	15.404	1.250	1.676
Meelsoorten en meelfabrikaten n. a. g.	10.822	4.524	2.490	707
Stearine, oleïne en andere vetzuren	2.281	1.902	699	672
Huiden en vellen	9.467	8.472	8.345	7.969
Leder	323	240	1.069	907
Garens	1.499	652	2.788	1.264
Koffie	4.946	3.659	3.585	3.263
Tabak, onbewerkt	1.640	402	1.041	612
Fabrieks-, landbouw-, kracht- en arbeidswerktuigen; toestellen enz.	2.925	1.250	2.659	1.140
Lompen, oud papier en n. a. g. afval	10.515	8.917	1.155	2.393
	1921/1922 2)	1922/1923 2)	1921/1922 2)	1922/1923 2)
Suiker 4)	49.685	4.306	12.483	1.167
Melasse	14.428	6.162	854	316

*) Naar het gewicht. 1) Stuks. 2) In 1922 nihil. 3) Per campagnejaar van 1 October—30 September.

4) Melis en alle n. a. g. suiker. Hiervan werden in het tijdvak 1 October 1923—1 Februari 1924 uitgevoerd 169 ton
ter waarde van f 57.000.

en het bereiken van het tegenwoordige, hooge prijsniveau in Duitschland versneld heeft, zou zij voor den Nederlandschen uitvoer naar dit land, voor zoover hij niet over entrepôt geschiedde, in het algemeen dus nog voordeel hebben opgeleverd.

De afzonderlijke posten behoeven weinig commentaar.

De stijging van den melkuitvoer is toe te schrijven aan aankopen door de gecombineerde steden in het Roergebied op rekening van het Nederlandsch-Duitsche crediet. Vooral in de wintermaanden vonden deze plaats. Hun oorzaak vinden zij voor een groot deel in de ongeneidheid der Duitsche boeren, hun producten tegen papiermarken af te staan.

De levensmiddelenvoorziening van overheidswége speelt misschien ook een rol bij den gestegen export van erwten, bodnen en andere peulvruchten.

De aardappelenuitvoer vertoont een stijging van 100.000 ton, hoewel de oogst 1922 in Duitschland overvloedig was. De verarming van het grootste deel der Duitsche bevolking zal echter stimulerend op de aardappelenconsumtie gewerkt hebben, waardoor de eigen productie ontoereikend werd. Onze eveneens overvloedige oogst 1922 stelde tot export in staat. In 1921 daarentegen was de oogst niet overvloedig, waardoor waarschijnlijk in het voorjaar 1922 weinig aardappelen uitgevoerd konden worden.

Bij de zeer scherpe daling van den suikerexport ten slotte stooten wij ook op de verarming van Duitschland, die de suikerconsumtie daar te lande, toen de prijs tot het wereldmarktniveau opliep, belangrijk heeft doen dalen. Ook voor de fabricage van chocolade, koekjes e. d. importeerde het land geruimen tijd groote hoeveelheden. Hieraan is echter een einde gekomen. Deze twee factoren, gevoegd bij een eenigszins grooteren eigen oogst, doen Duitschland thans als exporteur optreden.

De export over entrepôt naar Duitschland vertoont in zijn voornaamste posten een belangrijke daling, gelijk uit onderstaande cijfers blijkt. Aangezien de waarde van dezen uitvoer niet wordt opgegeven, is het niet mogelijk na te gaan, in hoeverre de stijging van den gewonen uitvoer door dezen achteruitgang wordt gecompenseerd.

Uitvoer over entrepôt naar Duitschland.
(in tonnen).

Voornaamste posten:	1922	1923
Bevroren vleesch	3.693	3.402
Ruwe katoen	2.049	2.570
Soyá-olie	20.463	14.529
Petroleum	49.924	7.464
Benzine	102.292	22.446
Minerale smeeroliën	4.895	9
Petroleumdestillaten en residu's ..	12.941	—
Traan	16.432	21.230
Koffie	665	2.139
Thee	1.910	1.321
Tabak	43.723	33.695
Totaal	258.987	108.805

Thans de invoer. Het vervallen van de mogelijkheid, uit Duitschland bepaalde goederen te betrekken, behoeft in het algemeen gesproken geen nadeel voor het Nederlandsch economisch leven te beteekenen, zolang men zich elders tot denzelfden prijs hiervan kan voorzien. De bezetting van het Roergebied heeft intusschen een scherpe rijzing van de kolenprijzen met zich gebracht. Ook de ijzerprijzen vertoont een stijging, welke zich weerspiegelt in de cijfers van den invoer van ruw ijzer en gegoten staal en vloeijzer (ongewalst en voorgewalst). Ook steeg de prijs van het geëxporteerde oude ijzer en staal en afval daarvan. Voordeel voor houders van voorraden, beteekende dit echter kostprijsverhoging voor allen, die hun voorraad moesten aanvullen. De verwerkende metaalindustrie werd door beide verhoogingen getroffen, doch trok waarschijnlijk eenig voordeel uit het uitschakelen van een groot deel der Duitsche concurrentie. De totale invoer van ruw ijzer, gegoten

staal, vloeijzer en oud ijzer en staal en afval daarvan, steeg in 1923 met pl.m. 31.000 ton, de uitvoer van oud ijzer enz. daalde met pl.m. 43.000 ton. De uitvoer van ijzer- en staalproducten daarentegen steeg met rond 11.000 ton, terwijl de invoer hiervan met pl.m. 105.000 ton afnam. Dit laatste kan ook wijzen op verminderde binnenlandsche consumtie in verband met de malaise, doch ten deele mag men het wellicht in verband brengen met een grootere eigen productie.

Een tweede beperking van bovenstaande, algemeene uitspraak dient gemaakt te worden voor alle koopers, die gedupeerd werden, doordat den Duitschen fabrieken enz. verboden werd, bij de bezettingsautoriteiten de door deze geëischte uitvoervergunningen aan te vragen en door het vasthouden door de bezetting van naar Nederland onderweg zijnde goederen. Weken lang werden geladen schepen tusschen Ruhrort en Emmerik opgehouden. Daarbij kwam de ontreddering van het spoorwegverkeer, waardoor een groot aantal met voor Nederland bestemde goederen geladen wagons zoek raakte. Eind Maart werd een regeling getroffen. Wat de vóór 1 Febr. 1923 gesloten contracten betreft, konden, indien de levering in het algemeen belang was, de bezettingsautoriteiten den koper machtigen i. p. v. den exporteur uitvoervergunning aan te vragen. Vóór 21 Januari verzonden goederen, waarvan het uitvoerrecht gestort was, moesten onmiddellijk worden vrijgelaten. Het ging hier niet om geringe bedragen. Minister Van Karnebeek noemde op 22 Maart l.l. in de Tweede Kamer een schatting van f 30 miljoen voor de loopende contracten.

Het resultaat van deze regeling is allesbehalve fraai en de schade voor de gedupeerden derhalve belangrijk geweest. In het nummer van 16 Jan. l.l. van dit blad werd medegedeeld, dat aan het begin van die maand nog geen stukgoederen, slechts wagons waren vrijgekomen. Bovendien vaardigde de Hooge Rijnland Commissie in Mei een verordening uit, krachtens welke na 10 Juni de niet geïdentificeerde of niet vrijgegeven lading der „wagons en souffrance” verkocht kon worden. Rechthebbenden hadden een jaar den tijd, om uitbetaling in Franken van de opbrengst te verzoeken. Dergelijke liquidaties plegen geen winst op te leveren.

Van indirect voordeel kan men daarentegen spreken, waar de Roerbezetting het einde der valutaconcurrentie bespoedigde. Meubelen, kleederen, mode-waren, glas en glaswerk, vertoonen een min of meer belangrijke daling naar de hoeveelheid en vaak een prijsstijging per gewichtseenheid, vooral bij glaswerk en kleederen belangrijk.

Terloops zij gewezen op het afwijkend beloop, dat de cijfers voor „huishoudelijk porselein en fijn aardewerk” vertoonen. De invoer hiervan nam naar het gewicht nog eenigszins toe — deze goederen worden vrijwel uitsluitend buiten het Roergebied vervaardigd (Saksen en Beieren) — doch de waarde daalde met ongeveer 15 pCt.

Bij grof- en sanitair aardewerk daarentegen mag men wellicht van beëindigde valutaconcurrentie spreken. De gewichts daling komt voornamelijk voor rekening van dakpannen.

Ook de invoerdaling van hout mag men toeschrijven aan de stijging der Duitsche prijzen, waardoor men voordeliger van elders kan betrekken. Zoo leverden Rusland en Tsjechoslowakye in 1923 resp. 136.000 en 57.000 ton scheepsbouw- en timmerhout tegen 74.000 en 10.000 ton in 1922.

Door de bezetting van het Roergebied kwam blijkens de statistiek der inkeringen te Lobith het vlotverkeer langs den Rijn tot stilstand. Het bedroeg in 1922 echter slechts 583 ton en de stopzetting is dus voor de verklaring van een daling van den invoer van scheepsbouw- en timmerhout uit Duitschland met 92.500 ton van geen beteekenis.

De daling van den invoer van kunstmesstoffen is een direct gevolg van de bezetting, voor zoover zij

superfosfaat, thomasfosfaat en zwavelzure ammoniak betreft. Dit zijn, gelijk bekend, bijproducten van ijzer-metallurgie en verkooksing en met het geheel of gedeeltelijk stopzetten der betrekkelijke bedrijven moest hun productie dus ook wel zeer aanzienlijk verminderen. De invoer daalde van rond 91.000 tot 22.000 ton. De achteruitgang van kalimeststoffen van rond 417.000 tot rond 325.000 ton is ten deele een gevolg van den verhoogden invoer uit Frankrijk (26.051 ton tegen 8.052 in 1922) en hoogstwaarschijnlijk ook van een te grooten import in 1922, zoodat tot opslag moest worden overgegaan.

(Wordt vervolgd).

D. J. WANSINK.

IN EN OM DE INDISCHE BEGROOTING.

Ir. J. van der Waerden schrijft ons:

In no. I zijner reeks artikelen onder dezen titel (E. S. B. 5 Dec. 1923) schrijft de heer J. Sibinga Mulder o.m. (2e kol. 2e al. v.o.):

„Een ambtenaar, niet aan eenig departement verbonden, voert onderhandelingen met een Duitsch concern over de oprichting van eene ijzerconstructiefabriek op Java en met medewerking van een directeur van gouvernementsbedrijven en den chef van den Indischen Centralen Aanschaffingsdienst doet hij beloften voor enorme leveringen aan de Regeering miljoenen beloopende en die regeering... kreeg van dat alles pas kennis toen men bij den directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel kwam voor de onderteekening van het contract. Den chef van het departement, waaronder de I. C. A. ressorteert had men er eenvoudig buiten gelaten en Mr. Fock wist van het initiatief tot deze zaak door zijn voorganger genomen en van latere onderhandeling en beloften evenmin iets af. De regeering kon niet meer terug en afgescheiden van de miljoenen waarvoor de regeering is gebonden, staat thans te Cheribon eene Duitsche fabriek met Duitsch kapitaal, maar als concurrent van de Nederlandsche en Ned. Indische metaalindustrie, eene concurrentie mogelijk gemaakt door die gouvernementscontracten, feitelijk buiten de regeering tot stand gekomen. Maar de hoofdamtbanaren, die er schuldig aan zijn, zijn nog in 's lands dienst.”

Het geheel met de drie door mij speciaal onderstreepte passages wordt ter publieke accusatie van de wanprestatie van hoogere ambtenaren in Indië door dien gewezen Directeur van Landbouw de wereld ingestuurd, onder het mom, dat nu hem belet is het Landsbelang in zijn laatsten 4-jarigen diensttijd in Indië, dank zij de gesties dier ambtenaren, te dienen, hij het onvermoeid zal herbeproeven en nu met een beroep op de publieke meening en het weldenkend regeerend deel van Nederland.

Het lijkt noodig de ware feiten en verhoudingen deze zaak betreffende hiertegenover te stellen.

Eind November 1920 zijn besprekingen ingezet met heeren der „Rhein-Elbe-Union” nadat deze daartoe door den vorigen Landvoogd o.a. naar de Fabrieks-nijverheidscommissie waren verwezen.

Over het verloop dezer besprekingen en het daarmede samenhangende overleg met het Hoofd der I. C. A. (ressorteerende onder het Dep. v. L. N. en H. — dus onder de bevelen van den heer Sibinga Mulder en in behoorlijk ambtelijke verhouding dezen dus op de hoogte houdende van zijne verrichtingen), met den Directeur van Gouvernementsbedrijven en het Bestuur der Staatsspoorwegen als toekomstige afnemers, alsook omtrent de beoordeeling van eenige ontwerp-contracten, is door ondergeteekende den 25^{en} Januari 1921 een uitgebreid prae-advies opgesteld, hetwelk op dien datum tegelijkertijd rechtstreeks aan de Regeering en in circulatie aan de leden der Fabrieks-nijverheidscommissie werd aangeboden. Onder deze laatsten behoorde ook de heer J. Sibinga Mulder, wien, als tweede op de lijst, het prae-advies den 8^{en} Februari 1921 bereikte, voorzien van een eerste aantekening van het lid der Commissie Mr. H. s' Jacob.

De heer Sibinga Mulder, die op den arbeid der Commissie evenals op alle werk van anderen laag meende te mogen neerkijken en daaraan medewerking

pleegde te onthouden, ja zulk werk waar mogelijk saboteerde, weigerde als gewoonlijk beoordeeling van dit advies en zond hetzelfde (ongelezen?) door aan het op hem volgende Commissie-lid in de circulatie, den toenmaligen Algemeenen Secretaris van het Gouvernement, den heer Erdbrink.

Hieruit moge blijken, dat omsteeks 8 Februari 1921 de heer S. M. volledig op de hoogte had kunnen (en moeten) zijn van wat voorviel en voorgenomen werd en toen alreeds zijn oordeel aan de Regeering (den Landvoogd) over de schema contracten (van beloften of toezeggingen kon hier uiteraard geen sprake zijn) had kunnen (en moeten) mededeelen.

Alles wat voorts tusschen dezen datum en den 12^{en} Juli 1921, toen het contract met de Rhein-Elbe-Union door het Hoofd van den Indischen Centralen Aanschaffingsdienst (werkende — als gezegd — onder de bevelen van den heer S. M.) werd gesloten, is voorgevallen of te rapporteeren viel, o.a. het vertrek der Duitsche belanghebbenden, hunne telegrafische berichten uit Dortmund, hun terugkeer in Indië met nadere verzoeken enz. enz., is op dezelfde wijze den toenmaligen Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel gepasseerd, echter zonder kennelijk zijne belangstelling te verwerven of hem aanleiding te geven tot advies aan de Commissie noch aan de Regeering. Voorts mag wel als vaststaand worden aangenomen, dat ook het Hoofd van den Indischen Centralen Aanschaffingsdienst zijn Directeur van de hangende zaak op de hoogte heeft gehouden.

Eerst toen begin Augustus 1921 van de zijde der Hollandsche industrieelen bij de Regeering alarm werd geblazen over het sluiten van dat contract, mengde de Landvoogd Mr. Fock, meergenoemden Directeur in de zaak en bleken alle daarop betrekking hebbende stukken nog altijd bij diens Departement te berusten. Deze verweerde zich door de schuld van een en ander o.m. op de Fabrieks-nijverheidscommissie te werpen en, als nu opnieuw in het publiek, te poseeren als de buiten alles gehouden autoriteit, wiens oordeel en paraatheid niet tot hun recht hadden kunnen komen.

Aldus de werkelijke toedracht der zaak, welke verder commentaar overbodig doet zijn.

J. VAN DER WAERDEN,

Gedelegeerd Lid der Fabrieks-nijverheids-commissie in N. I.

Februari 1924.

CONSIGNATIE-SYSTEEM VAN LIJNWADEN NAAR NED.-INDIË EN HET ARBEIDS- CONFLICT IN TWENTE.

De heer Harry ter Kuile te Enschede schrijft ons:

Eerst de vorige week kreeg ik een overdruk van de verschillende artikelen van „Insider” in „Het Volk” onder de oogen en kon de diverse stukken in onderling verband lezen en dezen een economische belangrijkheid niet ontzeggen. Het is daarom tmeer te bejammeren, dat de schrijver zijn geschrift met allerlei beschuldigingen, sarcasmen en belachelijk-makings heeft doorspekt en daarom zijn eigenlijke voorstellen tot verandering der verkooppolitiek heeft vertroebeld; vooral de latere stukken geven daarvan zooveel teekenen, dat het haast schijnt dat deze niet van dezelfde hand afkomstig zijn.

De strekking van zijn betoog schijnt mij te zijn, dat hij van de fabrieken, die gebleekte goederen als cambric, shirtings etc. voor Java maken, een trust wenscht te maken en de productie wenscht te regelen naar den verkoop en daardoor hogere prijzen wil bedingen, om daardoor de mogelijkheid te scheppen voor de fabrieken hogere loonen aan hun arbeiders te kunnen betalen, dus een soort systeem „Veraart”, in tegenstelling met het tegenwoordig consignatie-systeem, waarbij de betreffende fabrieken de goederen, welke zij fabricceeren, naar Java zenden en daar tegen

marktwaarde laten verkoopen. Dit laatste systeem is tot nu toe proefhoudend gebleken om de Java-markt te behouden, heeft in doorsnede aan de consumenten een goedkoop stuk doek geleverd, beunhazen uit de markt gehouden, daar deze nooit een extra slaatje konden slaan, aan de arbeiders in de industrie voortdurend werk verschaft, zoodat werkloosheid zowat niet voorkwam en toch ook aan de fabrikanten op den langen duur een voldoende remuneratie gegeven. Het grootste voordeel, dat dit systeem gaf, was nog, dat de fabrieken zich uitsluitend er op moesten toelleggen, om hun product zoo goed en goedkoop mogelijk te maken en ik geloof, dat daardoor de positie der fabrieken zoo gezond is geworden. Voor de artikelen, die Insider behandelt, is het dus al zeer de vraag of zijn ideeën beter zijn, doch hij spreekt maar over 6 fabrieken, waarvan er slechts 3 behooren tot de 39 firma's, die de loonen hebben verminderd en deze 3 maken bovendien nog vele andere artikelen en daarin schijnt Insider meer een outsider te zijn. Dat hij nooit van Japansche concurrentie gehoord heeft, spijjt mij voor hem, maar ik zag de Europeesche handdoeken verdringen, de zwarte en blauwe drills aanmerkelijk afnemen, het badjoe-goed van Europa minstens halveeren, alles door concurrentie van Japan en als ik in de laatste statistieken zie, dat Engeland in December in gebleekt goed, voor £ 131681 naar Nederlandsch-Indië exporteerde, in geverfd goed £ 94748 en in bont geweven goed £ 10156, waartegen Nederland in dat tijdperk, gerekend naar den gemiddelden prijs per ton, in gebleekt goed f 3014000, in geverfd goed f 206000 en in bont geweven goed f 464000, dan kan men nog niet zeggen, dat de Engelsche concurrentie niets beduidt.

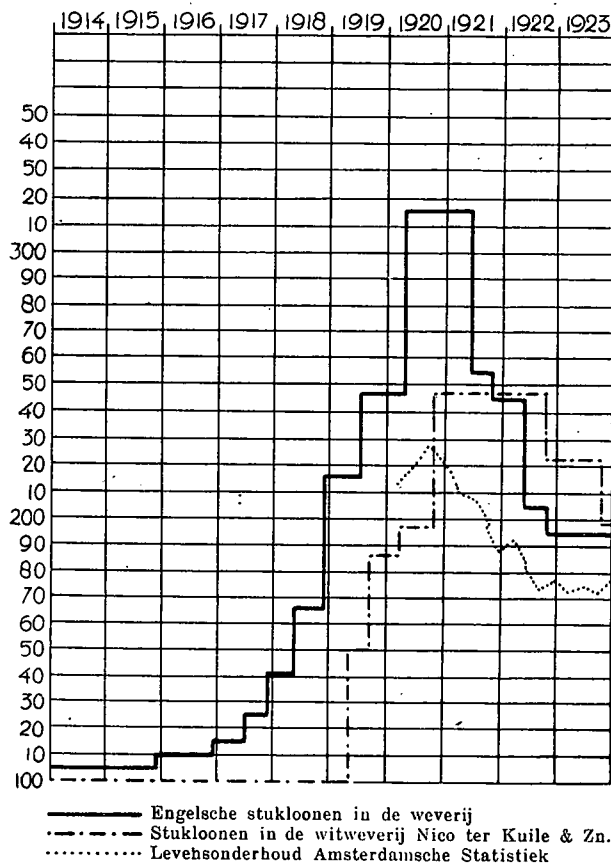
Een zeer merkwaardig gevolg heeft de hogere kostprijs op den invoer van sarongs gehad, zoodals de navolgende cijfers, welke aan een rapport van de afdeling Handel van Juli 1923 zijn ontleend, duidelijk weergeven.

Invoercijfers van geweven sarongs in corges:

	Nederland	Engeland	Japan	Elders
1913	130.616	57.219	0	66.202
1914	114.271	49.983	0	49.463
1920	64.719	64.806	8.677	81.223
1921	62.894	37.588	852	113.350
1922	31.753	14.227	0	104.452

Nu zijn de invoeren van elders meest afkomstig uit Engelsch-Indië, speciaal de kust van Madras, en het deficit aan invoer wordt goed gemaakt door eigen weefsel op handgetouwen op Java. Het merkwaardige is dus, dat het fabriekmatig product wordt verdrongen door een product van handweefgetouwen, hetgeen te begrijpen valt als men bedenkt, dat de kostprijs van dezen handarbeid vooral afhangt van de kosten der voedingsmiddelen en deze juist, vergeleken met 1920, het meest gedaald zijn. Door deze prijsdaling van de landbouwproducten, zoodanig in Indië, Burma, Afrika als Nederland, is echter de koopkracht eveneens gedaald en onze fabrieken kunnen den afzet slechts behouden, indien zij er in slagen een goedkoop tekstiel-product aan te bieden. De fabrikanten hebben getracht dit goedkoopere maken van het product te verkrijgen door hun voorstel om 10 pCt. langer te werken voor hetzelfde weekloon, hetgeen bij mijn fabriek door de besparing van vaste kosten, verwarming, rente, afschrijving, etc. op een 15 pCt. lager loon calculeerde. De arbeiders hebben dit geweigerd en toen is in plaats van 15 pCt. op het loon te korten, hetgeen gelijkwaardig zoude zijn aan het eerste voorstel, de loonkorting van 10 pCt. vastgesteld, hetgeen aanleiding gaf tot deze staking.

Onderstaande grafiek geeft den loop van het weversstukloon in de witweverij mijner fabriek aan, tegenover den loop van de weversstukloonen in Engeland, waaruit wel blijkt dat de loonen in Engeland veel sterker zijn gestegen in den oorlog, als gevolg van het trekken van werkers naar de munitiefabrieken, maar dat daarna de loonen ook veel sneller gedaald

zijn en dit zonder eenige staking. De stippellijn geeft den loop aan van het levensonderhoud volgens de Amsterdamsche Statistiek.

Waar Insider in den beginne zegt, dat hij de eerste zal zijn om te erkennen, dat aan het pijnlijke proces, dat ons terug moet leiden naar een lagere levensstandaard, niet te ontkomen is, kan men niet zeggen dat hij van zijn kant dezen teruggang heeft vergemakkelijkt, integendeel door zijn tussenkomst, als mede door die van vele anderen is de staking verlengd, de pijnlijkheid vergroot en ik vrees, dat Insider later zal moeten erkennen, dat zijn tussenkomst niet gelukkig was.

HARRY TER KUILE.

Enschede, 5 Maart 1924.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

POPLAR EN DE HERVORMING VAN DE ENGELSCH-ARMENWET.

Dr. T. E. Gregory te Londen schrijft ons:

Het groote parlementaire succes, dat de Minister van Gezondheid in het recente debat over hetgeen thans als „Poplarisme” bekend staat behaalde, heeft kwesties naar voren gebracht, die van veel wijdere strekking zijn dan wie er gelijk heeft in het dispuut tusschen het Armbestuur van Poplar en het Ministerie van Gezondheid. Om den toestand duidelijk te maken dient eerst nauwkeurig te worden nagegaan, hoe de armenwet in Londen werkt, omdat de verwarring, die in het grootste deel van de Britsche pers tot verkeerd begrip van den toestand geleid heeft, een aanwijzing is van den algemeenen chaos, welke op het oogblik in de sociale diensten van Engeland bestaat. De armenwet wordt uitgevoerd door een centrale organisatie, nl. het Ministerie van Gezondheid en door een groot aantal zgn. „Boards of Guardians”, die, van administratief gezichtspunt uit, zijn samengesteld uit combinaties van kerspelen, die sinds 1661 den grondslag van het Engelsche stelsel van armenzorg hebben gevormd. Zij dateert in hoofdzaak nog van 1834, toen een beroemde commissie, welke zich geheel liet leiden door de Britsche utilitaristische filosofie, het beginsel opstelde, dat of-

schoon het de plicht der arbesturen was, ellende te verzachten, desniettegenstaande steun een onduelbaar middel tot het behalen van particulier voordeel ten koste van het algemeen zou worden, tenzij men er voor waakte, dat het levenspeil van den gesteunden persoon bleef beneden dat van den slechtst betaalden, onafhankelijken arbeider. Een automatische toetssteen voor behoeftigheid meende de commissie gevonden te hebben, wanneer — hetgeen geschiedde — in de armenwet van 1834 als hoofdbeginsel werd doorgevoerd, dat valide personen slechts steun kunnen genieten in bepaalde instellingen, nl. werkhuizen, terwijl steunverleening daarbuiten zooveel mogelijk uitgesloten zou zijn.

Het kerspel en de combinatie van kerspelen konden geacht worden de aangewezen autoriteiten voor de lokale uitvoering van de armenwet te zijn, zoolang het grootste deel van hen correspondeerde met werkelijke volks-aggregaten, doch inzoverre Londen betreft was de toestand in geen enkel opzicht te rijmen met het beginsel, dat administratieve efficiency kan worden bevorderd door het handhaven van een groot aantal lokale autoriteiten, welke gebied correspondeert met de werkelijke behoeften van een bevolking van verscheidene millioenen. De verdeeling van de Londensche bevolking is in financieel opzicht deze, dat in wijken, waar groote armoede heerscht, tevens de minste draagkrachtige personen wonen. Dientengevolge vertoonen districten als Poplar, waar een groot aantal half-behoefte arbeiders woont, een hoogen belastingdruk, voorzover zij aangewezen zijn op de opbrengst van de belasting, geheven van personen binnen hun gebied, terwijl in districten, waar de bewoners in het algemeen in staat zijn een aanzienlijken last te dragen, de nood veel minder groot is. Dientengevolge is het fundamenteele probleem van de armenzorg te Londen, voor een billijke verdeeling van de lasten te zorgen. De eerste stap in deze richting werd vele jaren geleden gedaan door het oprichten van het zoogenaamde „Metropolitan Common Fund”, door middel waarvan de kosten van de werkhuizen tot op zekere hoogte tusschen de rijke en arme districten werden verdeeld door inkomsten en uitgaven voor armenzorg samen te voegen, zoodat de rijke districten meer betaalden dan zij ontvingen en de arme meer ontvingen dan zij oprachten.

Toen de crisis van 1920 de werkloosheid tot een ongekend peil deed stijgen werd het noodzakelijk iets te doen, teneinde aan den dringenden nood van de arme districten tegemoet te komen en dientengevolge werd in 1921 de Local Authorities (Finance Provisions) Act aangenomen, waardoor het mogelijk werd den druk van steunverleening, zoowel in als buiten de werkhuizen, over alle districten van Londen te verdeelen, hoewel de bepaling van den omvang, waarin de financieele unificatie plaats zou vinden, nog werd overgelaten aan de discretie van het Ministerie van Gezondheid. Tot zoover was dus de positie van de autoriteiten van Poplar precies dezelfde als die van alle andere. Het conflict met het Ministerie van Gezondheid begon over de uitgaven, welke het arbbestuur van Poplar deed in anticipatie op de krachten de wet van 1921 te ontvangen bedragen. Onder deze wet was anticipatie mogelijk en de beroemde, zoogenaamde „Mond” Order van 26 Juni 1922 was het gevolg van het feit, dat naar het oordeel van het Ministerie van Gezondheid het arbbestuur van Poplar zich op dit gebied te buiten ging. Doel van dit besluit was de steunverleening te Poplar aan zekere grenzen te binden. In alle andere opzichten bleef de toestand daar precies dezelfde als in de andere Londensche districten en de eenige vraag, waar het in den strijd tusschen Poplar en het Ministerie van Gezondheid om gaat, ligt hierin, of het wenschelijk is boven en behalve de gewone beperkingen, die steeds toepasselijk zijn, een bepaald arbbestuur in het bijzonder aan banden te leggen.

Ontkend wordt niet, dat het arbbestuur van Poplar in de practijk nooit de voorschriften van de „Mond” Order is nagekomen, uitgaande van het algemeene beginsel, dat in gevallen van dringenden nood steun moest worden verleend, terwijl het binnen de perken der wet bleef door dergelijke uitzonderingsgevallen aan het Ministerie van Gezondheid te rapporteeren. Toen dit daarom in het Lagerhuis aanvoerde, dat het niets anders deed dan een gebrekkigen toestand erkennen, doordat het een besluit had ingetrokken, dat nooit was uitgevoerd, was het strikt genomen juist. De heele kwestie is welbeschouwd een storm in een glas water geweest. Of het arbbestuur van Poplar al dan niet onderworpen is aan een speciaal besluit als dat van Juni 1922, is nog lang niet uitgemaakt en afhankelijk van de bepalingen van de talrijke besluiten en regelingen met betrekking tot de arbesturen krachtens verschillende armenwetten. In het voorbijgaan zij opgemerkt, dat de wet van 1921 in 1923 is gewijzigd, zoodat het bedrag, dat de verschillende districten van de Metropolitan Common Poor Fund mogen opeischen, op 9 pence per persoon per dag is gesteld. M.a.w. is de discretionnaire macht van het Ministerie van Gezondheid vervangen door een wetsvoorschrift.

Het intrekken van het besluit raakte geen beginselkwesties. Het vraagstuk van de Londensche armenzorg blijft wat het is, met uitzondering hiervan, dat door de tijdelijke wetgeving van 1921/1923 een beslissende slag is toegebracht aan den algemeenen regel, dat steun buiten het werkhuis niet voor gemeene rekening zou worden verstrekt. De financieele en administratieve vraagstukken, die de Engelsche armenwetgeving doet rijzen, blijven echter in wezen wat zij waren. De vraag doet zich daarom voor, of het stelsel der wet niet behoort te worden veranderd. Wat dit punt aangaat is de publieke opinie de wetgeving zeer voor.

Lang voor den huidigen oorlog was de „Royal Commission on the Poor Laws of 1905—1909” reeds tot het besluit gekomen, dat de arbesturen behoorden te worden afgeschaft. Waar is, dat de Commissie niet tot overeenstemming kon komen op verschillende principieele punten, zoowel als in ontelbare kwesties van detail, doch het minderheidsrapport, dat gelijk bekend, werd opgesteld onder den invloed van den Heer en Mevrouw Webb, is lang de bijbel der Engelsche sociale hervormers geweest en de daarin uitgesproken meeningen werden in hoofdzaak onderschreven door een speciale commissie, gedurende den oorlog benoemd en naar den naam van haar voorzitter als de Maclean-Commissie bekend geworden. Deze bracht in 1918 rapport uit in dezen geest, dat afschaffing der armenraden wenschelijk was en de functies, welke zij toen vervulden, zouden worden verdeeld tusschen de reeds bestaande commissies van de districts- en Londensche autoriteiten (Borough en County), op zoodanige wijs, dat geen dubbel werk in de toekomst mogelijk zou zijn. Alle voorzieningen in geval van ziekte en tijdelijke invaliditeit zouden getroffen worden door die lokale commissie, welke de openbare gezondheid behartigde. De zorg voor de kinderen van schoolgaanden leeftijd zou berusten bij de met onderwijskwesties belaste autoriteit; die voor de geestelijk defecten zou behartigd worden door de autoriteit, belast met het krankzinnigenwezen, e.d., terwijl de validen zouden worden verzorgd door een nieuwe commissie, genaamd „Prevention of Unemployment and Training Committee”. Tenslotte beval het rapport Maclean, teneinde de onoverkomelijke moeilijkheden te vermijden, welke bestonden bij het toezicht om te voorkomen, dat door verschillende commissies aan denzelfden persoon of aan verschillende personen; behoorende tot hetzelfde gezin, steun werd verleend, de instelling aan van een speciale commissie, het „Home Assistance Committee”, welks functies in hoofdzaak die van onderzoek en registratie zou-

den zijn. In welk een ondraaglijken omvang het zich op elkanders terrein bewegen van de verschillende diensten plaats vond, kan blijken uit de volgende tabel, die aangeeft in welke mate verschillende autoriteiten zich toen reeds met in hoofdzaak dezelfde behoeften bezig hielden.

Zuigelingen- en Moederschapszorg	Board of Guardians Local Health Authority Insurance Committee Local War Pensions Committee Local Education Authority.
Kinderen van schoolgaanden leeftijd	Board of Guardians Local Education Authority Local War Pensions Committee.
Personen met gekrenkte geestvermogens en geestelijke defecten	Board of Guardians Mental Deficiency Authority Asylums Authority Insurance Committee Local War Pensions Committee Local Education Authority.
Zieken	Board of Guardians Local Health Authority Insurance Committee Local War Pensions Committee.
Ouden van dagen	Board of Guardians Old Age Pensions Committee Insurance Committee.
Valide personen	Board of Guardians Distress Committee Employment Exchange (including Unemployment Insurance) Local Representative Committee Local War Pensions Committee.

Het Maclean-rapport had geen gevolg en slechts na zekere correspondentie tusschen de heeren Sidney Webb en Bonar Law, werd in 1923 het geheele vraagstuk der samenwerking opnieuw aan de orde gesteld. In een officieele publicatie, welke slechts een dag of twee geleden het licht zag, wordt voldoende licht op het vraagstuk geworpen om te toonen, dat de situatie sinds den oorlog eerder nog is verergerd dan verbeterd,¹⁾ hoewel moet worden toegegeven, dat de „Committee on Co-ordination”, doordat zij in hoofdzaak uit ambtenaren bestond, eenigszins verdronk in de administratieve details van de eigen dienststukken en het vraagstuk van de samenwerking eenigszins van den kleinen kant heeft bekeken. Hetgeen de Commissie betooft komt hierop neer, dat zoolang de huidige wettelijke basis blijft bestaan, door administratieve maatregelen zeer weinig verbetering te bereiken is. Zij wijst er echter op, dat in bepaalde gevallen de huidige wetgeving eenerzijds verhindert, dat dezelfde persoon van meer dan eene zijde steun ontvangt, doch anderzijds stelt zij duidelijk in het licht, in welk een aanzienlijken omvang bij de verschillende autoriteiten onwetendheid bestaat ten aanzien van de vraag, in hoeverre verschillende hunner aan dezelfde personen steun verleen. Het rapport zegt, dat van 2046 gevallen, waarin te Reading en Halifax steun werd verleend, er 161 waren, waarin het armbestuur niet bespeurde, dat ook gesteund werd door de „Maternity and Child Welfare Service”, 35 gevallen, waarin het niet bemerkte dat schoolmaaltijden werden verstrekt door de „Local Education Authority” en 89, waarin het feit, dat de betrokkenen werkloosheidsuitkeeringen genoten, hem ontging. Van 261 gevallen, waarin schoolmaaltijden werden verstrekt, waren er 31, waarin de „Local Education Authority” niet bemerkte, dat de ouders door het armbestuur werden gesteund, 43, waarin het hem ontging dat de „Maternity and Child Welfare Service” bijstond en 25, dat werk-

¹⁾ Het Rapport in kwestie is Omd 2011 van 1924 „Report of the Committee on the Co-ordination of administrative and executive arrangements for the grant of assistance from public funds on account of sickness, destitution and unemployment.”

loosheidsuitkeeringen werden genoten. Onder 435 gevallen, waarin de „Maternity and Child Welfare Service” bijstand verleende, waren er 14, waarin niet werd gemerkt, dat tezelfdertijd het armbestuur steunde en 35, dat schoolmaaltijden werden verstrekt.

De Commissie stelt daarom voor, dat het uitwisselen van inlichtingen zal worden uitgebreid, hoewel zij hiervan de gedwongen ziekte- en werkloosheidsverzekering uitsluit, omdat er in deze gevallen, naar haar oordeel, zooveel werk mee gemoeid is, dat de administratiekosten grooter zouden zijn dan de gegeven steun waard zou zijn. Voor den leek schijnt het zeer vreemd, dat verband gelegd wordt tusschen de gedwongen ziekte- en werkloosheidsverzekering, omdat gevallen schijnen voor te komen, waarin als gevolg van uiteenlopende definities steun geweigerd wordt door de ziekteverzekering, op grond, dat de betrokkenen in staat zijn te werken en een verzoek om werkloosheidsuitkeering wordt afgewezen, op grond, dat men buiten staat is werk te doen. Het rapport bepleit daarom de wenschelijkheid van een gemeenschappelijk systeem van medisch onderzoek, teneinde wat op het eerste gezicht een levend administratief schandaal lijkt te vermijden. Doch per slot van rekening blijkt toch uit het rapport, dat het vraagstuk er niet een van administratie, doch van wetgeving is en dat op een tijdstip als het huidige, waarop plannen voor nationalisatie en dergelijke niet veel kans van slagen hebben, wel een van de beste dingen, die een arbeidersregering ter hand zou kunnen nemen, het benoemen van een commissie zijn zou, teneinde te adviseeren over het bereiken van wettelijke eenheid in het enorm groeiende aantal sociale diensten, die staat en gemeenten in het belang van de bevolking de plicht hebben op zich te nemen.

T. E. GREGORY.

AANTEEKENING.

„In en om de Indische begroting.” — Op een achtal vragen van den heer Lovink betreffende de door den heer Sibinga Mulder in zijn artikelen onder bovenstaanden titel uitgebrachte bedenkingen tegen het regeeringsbeleid in Nederlandsch-Indië heeft de Minister van Koloniën d.d. 27 Febr. l.l. het volgende geantwoord:

Naar aanleiding van de eerste der bij uw schrijven van 19 dezer no. 318 mij toegezonden acht vragen van den heer Lovink, nopens de door den afgetreden directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel in Nederlandsch-Indië, den heer Sibinga Mulder, tot uiting gebrachte bedenkingen tegen het Regeeringsbeleid aldaar, heb ik de eer U Hoogedelgestrenge mede te deelen, dat ik gaarne bereid ben mij uit te spreken omtrent de punten, bedoeld in de vragen II tot en met VIII.

Ter vergemakkelijking van het overzicht, zal ik die vragen hieronder in volgorde herhalen.

Vraag II. Is het juist, dat door den directeur van het Gouvernementscaoutchoucbedrijf:

a. niettegenstaande het verbod van de Regeering, een klapperaanplant van 1000 bouw is aangelegd?

b. zonder machtiging de Gouvernementsrubberaanplant is uitgebreid?

c. zonder medeweten der Regeering een contract is gesloten met een landbouwonderneming, waarbij de Regeering voor duizenden risico liep?

Antwoord.

Ad a. Indertijd, toen het caoutchoucbedrijf nog ressorteerde onder den dienst van het Boschwezen (d.i. lang vóór het optreden van den heer Sibinga Mulder als directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel), heeft de toenmalige hoofdinspecteur van den dienst bezwaar gemaakt tegen den bedoelden klapperaanplant. Later, nadat gebleken was, dat de bedoelde, aan het bedrijf toegewezen, gronden alleen voor klappercultuur geschikt waren, is het ter zake door den directeur van 's Lands caoutchoucbedrijf opgemaakt werkplan goedgekeurd.

Ad b. Uitbreiding van den rubberaanplant heeft tijdens het directeurschap van den heer Sibinga Mulder niet plaats gehad; slechts zijn door bijplanting, overeenkomstig de werkplaatsen, van enkele hectaren, eenige ondernemingen afgerond.

Ad c. Met de aan Tjipetir grenzende onderneming Tjialak werd een alleszins rationeel contract gesloten voor het over en weer leveren van electrischen stroom, voor het geval de eigen installatie defect mocht zijn.

Vraag III. Zijn de resultaten der Gouvernements-guttapercha-onderneming inderdaad zoo ongunstig als wordt voorgesteld? Lag, met name bij het aftreden van den vorigen directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel, de oogst van meer dan 14 maanden onverkocht en zou aangenomen kunnen worden, dat elke particuliere ondernemer Tjipetir tijdelijk zou hebben gesloten?

Antwoord. Het bedrijf van de Gouvernements-guttapercha-onderneming is allerminst ongunstig; sedert 1917 wordt geregeld winst gemaakt, gelijk uit onderstaand overzicht van de financiële resultaten over de jaren 1914 t/m. 1921 blijkt:

1914	± f 11.700
1915	„ „ 9.900
1916
1917	„ „ 181.100
1918	„ „ 192.700
1919	„ „ 324.700
1920	„ „ 262.700
1921	„ „ 37.400

Bij het aftreden van den vorigen directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel was de toestand deze, dat de oogst van 1922 voor $\frac{3}{4}$ was verkocht, doch die van 1921 slechts voor een klein gedeelte. Nadat echter de oude productie was omgewerkt tot een lager vuilgehalte, werd zij vlot verhandeld. Gedurende 1923 bestond veel vraag, zoodat thans niet alleen de oogst over dat jaar, maar tevens bijna de geheele oogst 1924 en zelfs een gedeelte van den oogst 1925 tegen zeer looneude prijzen is verkocht.

Deze loop van zaken geeft dus allerminst steun aan de door den heer Sibinga Mulder geuite bewering, dat eind 1922 elke particuliere onderneming Tjipetir tijdelijk zou hebben gesloten; de uit particuliere deskundigen bestaande commissie van toezicht had trouwens geraden, Tjipetir niet te sluiten.

Vraag IV. Is het juist, dat bij den bouw en de montage der rijstpellerijen in Korintji met onvergeeflijke slordigheid is te werk gegaan, waardoor groote geldelijke verliezen zijn geleden?

Antwoord. De toedracht van deze zaak is zeer overdreven voorgesteld; de bij den bouw en de montage geleden schade heeft slechts enkele tientallen guldens bedragen.

Vraag V. Is de zienswijze van den heer Sibinga Mulder juist, dat het houden van jaarbeursen te Bandoeng te kostbaar is en hoegenaamd geen nut heeft?

Antwoord. Tegenover de bewering van den heer Sibinga Mulder, dat de jaarbeursen te Bandoeng hoegenaamd geen nut oplevert, moge gesteld worden hetgeen de heer Sibinga Mulder zelf bij de officieele opening van de 1ste jaarbeurs te Bandoeng aan het slot van de door hem gehouden redevoering uitsprak:

„De eerste Nederlandsch-Indische jaarbeurs zij slechts de eerste van een lange reeks, ook al zijn wellicht moeilijkheden te overwinnen. Maar vast in de overtuiging van haar nut, sterk in dat geloof, zult gij overwinnen! En met u vereenigd in dat geloof, heb ik de eer de eerste Nederlandsch-Indische jaarbeurs te openen.”

Behalve het jaarlijksch subsidie ad f 6000 (niet f 8000, zooals de heer Sibinga Mulder in zijn artikel vermeldt), werd van Gouvernementswege aan standhuur en muurvlakten in 1922 f 5700 en in 1923 f 1200 bijgedragen, d.i. slechts 5 pCt. en $1\frac{1}{4}$ pCt. van het totaal der inkomsten.

Vraag VI. Is het waar, dat op de in 1922 gehouden Bandoengsche jaarbeurs een film is vertoond, welke het Gouvernement pl.m. f 30.000 heeft gekost?

Antwoord. De aanaak en de vertooning van de bedoelde film, die niet speciaal voor Indië was vervaardigd, hebben niet f 30.000, doch in totaal slechts f 5100 gekost.

Vraag VII. In hoeverre bestaat er reden voor de klacht, dat tegenwoordig aan den Gouverneur-Generaal gerichte stukken niet eerst door hem worden gelezen, voordat zij naar de Algemeene Secretarie gaan, maar eerst, na op de Algemeene Secretarie te zijn behandeld, aan hem worden voorgelegd?

Antwoord. Voor deze klacht bestaat geen reden. Het ligt voor de hand, dat de Gouverneur-Generaal niet zelf de talloze inkomende stukken opent en allereerst leest; hij zou dan wel zeer weinig tijd overhouden voor zijn eigenlijke taak. Wanneer de directieuren of andere autoriteiten van oordeel zijn, dat eenig stuk aanstonds door den Gouverneur-Generaal moet worden gelezen, wordt het verzonden met het opschrift „eigenhandig”; zulke bescheiden bereiken den Landvoogd rechtstreeks, die ze zelf opent om

daarmede vervolgens te handelen, zooals hij meent, dat moet geschieden.

De bestaande werkwijze in dit opzicht is bij de Algemeene Secretarie steeds gevolgd en niet eerst onder den Gouverneur-Generaal Fock ingevoerd.

Vraag VIII. In hoever bestaat er grond voor de bewering, dat de spoorlijn van Palembang (Kertapati) naar Moeara-Enim een beletsel zou vormen voor een economische exploitatie van de Boekit Asemmijnen?

Antwoord. Voor deze bewering, welke gebaseerd is op de onjuiste mededeeling van den heer Sibinga Mulder, dat het kolenvervoer van de Boekit Asemmijnen per spoor geschiet, niettegenstaande, dat transport te water f 4,25 per ton voordeliger zou uitkomen, bestaat geenerlei grond. Het tegendeel is het geval, aangezien de kosten van het kolenvervoer per spoor volgens de laatstelijk uit Indië ontvangen gegevens slechts f 4 per ton bedragen en die van vervoer te water, waarop bovendien niet gedurende het geheele jaar gerekend kan worden, ten minste f 5,70 per ton.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN FEBRUARI 1924.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen. f 16.304.500,—	zijnde:
Zeeland f 1.000.000,— 6% obl. a 99 $\frac{1}{4}$ %.	
Rotterdam f 10.000.000,— 6% obl.	
a 98%	
Delft f 1.600.000,— 6% obl. a 98 $\frac{1}{4}$ %.	
Dordrecht f 2.000.000,— 6% obl. a	
98 $\frac{1}{2}$ %.	
Apeldoorn f 2.000.000,— 6% obl. a	
98 $\frac{1}{2}$ %.	
Diversen	150.000,—
zijnde:	
R.K. Kerkbestuur van de Parochie	
van Onze Lieve Vrouwe te Lobith	
f 150.000,— 6% obl. a 100%.	
Totaal....	f 16.454.500,—

Totaal der emissies in Januari....	f 11.862.250,—
Februari	16.454.500,—
Algemeen Totaal..	f 28.316.750,—

Bovendien:

f 18.050.000,— 3/m. Schatkistpromessen	f 987,09
„ 2.470.000,— 6/m.	„ 974,63
„ 13.063.000,— 5% Schatkistbiljetten	„ 1000,—
terwijl voorts hier te lande gelegenheid bestond tot inschrijving op de uitgite van Keizerlijk Japansche Regeering	\$ 5.000.000,— 6 $\frac{1}{2}$ % obl. a 92 $\frac{1}{2}$ %.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

JANUARI	1922	1923	1924
Inlagen.....	f 10.800.336	f 11.273.266	f 12.005.431
Terugbetalingen ...	„ 8.704.560	„ 11.596.048	„ 10.880.287
Tegoed der inleggers			
op ultimo	„ 278.743.037	„ 290.576.698	„ 290.075.297
Nom. bedr. der uitst.			
staatschuldboekjes			
op ultimo	„ 44.756.450	„ 45.086.750	„ 44.988.800
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven.....	13.074	14.177	13.445
Aantal geheel afbetaald	7.547	8.295	7.623
Aantal in omloop			
op ultimo	1.925.779	1.944.048	1.959.751

PRODUCTIE DER STEENKOLENMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

	1 Jan. 1924	1 Febr. 1924	1 Febr. 1923
Aant. arbeiders bovengronds.	7.800	7.836	
„ „ ondergronds.	21.883	21.522	
Totaal	29.683	29.358	27.252
	Dec. 1923	Jan. 1924	Jan. 1923
Netto productie in tonnen			
van 1000 KG. over de			
maand:	459.890	518.492	462.253
waarvan kofenslik	24.693	29.162	25.702
Aantal normale werkdagen			
gedurende de maand.....	24	26	26

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table listing bank discounts for various banks including Ned. Wissels, Bel. Binn. Eff., Zwits. Nat. Bk., etc., with dates and rates.

OPEN MARKT.

Table showing open market exchange rates for Amsterdam, London, Berlin, Paris, and New York, with columns for data and various rates.

1) Noteering van 7 Maart.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was de geheele week vast gestemd. De koers kon dagelijks iets verbeteren en sloot ongeveer 3 cent boven den openingskoers. Parijs was weder zeer flauw. Aanvankelijk bepaalde zich de daling tot 5 à 10 cent per dag, Vrijdag en Zaterdag liep de koers iedere minuut terug en kwam de noteering in twee dagen f 1 lager te staan. België was eveneens sterk aangeboden. De daling nam echter de laatste twee dagen niet een dergelijke afmeting aan, zoodat de marge met Parijs, die in vorige weken zelfs enkele oogenblikken tot f 2 gestegen was, in het laatst dezer week tot f 1 inkromp. Dollars vast, ongeveer in overeenstemming met Ponden. Marken zonder veel verandering. Skandinavie prijshoudend en belangrijk vaster voor Christiania. Zwitserland onveranderd. Spanje zeer flauw. Geopend op 33,50, werd aan het einde der week voor 32,50 afgedaan. Java onveranderd, daarentegen Buenos Aires weder iets vaster.

11 Maart 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table showing exchange rates in the Netherlands for various locations like Londen, Berlijn, Weenen, Parijs, Brussel, and New York, with columns for data and rates.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 29 Februari '24. 3) Idem van 22 Februari.

4) Gulden per milliard Mark. 5) Gulden per 100 Mark.

Table showing exchange rates for various locations including Stockholm, Copenhagen, Christiania, Zwitserland, Spanje, and Batavia, with columns for data and rates.

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Table showing exchange rates in New York for various dates and locations, including Cable Lond., Zicht Parijs, Zicht Berlijn, and Zicht Amsterd.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Table showing exchange rates from various locations to London, including Alexandria, Bangkok, B. Aires, Calcutta, Constantin., Hongkong, Lissabon, Madrid, Mexico, Montevideo, Montreal, Praag, R.d. Janeiro, Rome, Shanghai, Singapore, Valparaiso, and Yokohama.

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

Table showing silver exchange rates for London and New York on various dates.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 Maart 1924.

Table showing the balance sheet of the Netherlands Bank, divided into Activa (Assets) and Passiva (Liabilities), with various sub-items and their values.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
6 Mrt. '24	359.807	84.653	480.000	1799.540	7.603.089	201.166
28 Feb. '24	359.372	84.653	480.000	1765.191	7.651.830	287.662
21 „ '24	364.973	84.653	480.000	1933.980	7.560.960	296.014
14 „ '24	364.477	84.653	480.000	1655.137	7.553.337	214.799
8 Mrt. '23	346.287	84.653	480.000	890.348	6.890.877	148.705

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
13 Febr. '24	3.128.262	2.197.728	—	117.224	2.039.203
6 „ '24	3.139.293	2.148.145	—	119.646	2.017.424
30 Jan. '24	3.142.717	2.178.106	—	120.194	2.022.514
23 „ '24	3.151.662	2.156.109	—	119.923	2.049.834
14 Febr. '23	3.078.497	2.204.156	—	140.464	2.243.603

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
13 Febr. '24	824.425	1.972.209	110.357	78,0	80,9
6 „ '24	770.695	1.953.603	110.005	79,1	82,1
30 Jan. '24	794.099	1.991.085	110.043	78,3	81,3
23 „ '24	816.775	2.018.296	110.035	77,5	80,4
14 Febr. '23	837.915	2.030.692	108.373	72,0	75,3

¹⁾ Verhouding totale goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totale voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
6 Febr. '24	759	11.932.228	1.407.232	15.533.514	4.119.923
30 Jan. '24	760	11.883.589	1.425.331	15.482.123	4.104.307
23 „ '24	761	11.857.443	1.434.796	15.486.038	4.137.429
16 „ '24	762	11.876.859	1.433.554	15.559.063	4.112.125
7 Febr. '23	780	11.439.377	1.429.953	15.342.366	3.722.762

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 Maart 1924.

Nu het onderzoek van de commissies van deskundigen naar Duitslands betaalkracht is geëindigd en de rapporten weldra zullen verschijnen, worden hier en daar denkbeelden omtrent de te verwachten conclusies opgeworpen, welke meerendeels als niet volkomen betrouwbaar beschouwd kunnen worden. Een denkbeeld echter is in de achter ons liggende week langs officieelen weg bekend gemaakt, al is het dan niet rechtstreeks door de betrokken commissies. Dr. Schacht heeft nl. in de huishoudelijke commissie van den Rijksdag de plannen tot oprichting van een nieuwe circulatiebank uiteengezet, waaromtrent tusschen hem en de commissies overeenstemming is verkregen. Feitelijke kan hier van een circulatiebank niet worden gesproken; zoover de zeer summere mededeelingen des heeren Schacht tot op dit oogenblik zijn gegaan, zal hier meer sprake zijn van een credietbank, die o.a. ook het recht zal verkrijgen bankbiljetten op beperkte schaal uit te geven. Die biljetten zullen in Ponden Sterling luiden, zooals ook overigens het kapitaal 10 miljoen *Pond Sterling* zal bedragen. Van dit kapitaal zal de Reichsbank de meerderheid bezitten, terwijl de rest door een syndicaat van Duitse bankiers zal worden bijeengebracht. Bovendien zal de nieuwe bank de beschikking krijgen over een verder bedrag van £ 10 miljoen als disconto-crediet, waarvan de herkomst nog niet duidelijk is.

Klaarblijkelijk heeft men in deze goud-credietbank het resultaat van een compromis tusschen den heer Schacht en de commissies van deskundigen te zien. Het is echter nog geenszins duidelijk op welke wijze de nieuwe bank zal

werken, noch wat de resultaten voor het Duitse muntwezen zullen worden. Blijkens de eerste debatten, welke in de betrokken Rijksdag-commissie zijn gehouden, is het zelfs den afgevaardigden niet volkomen duidelijk gemaakt. Wellicht moet dit in verband worden gebracht met den spoed, welke achter de beslissing moet worden gezet, een spoed, welke niet zou worden bevorderd, door langdurige besprekingen uit te lokken in een Rijksdag, welke ieder oogeblik zijn leven zal kunnen eindigen. Voor zoover echter over het project te oordeelen valt, moet het worden beschouwd als een poging, om het leven van de Rentenbank te verlengen, zonder dat de bevoegdheden van dit instituut worden uitgebreid. Hierin toch moest allereerst worden voorzien. En daarenboven wordt niet geprejudicieerd op de oprichting van een definitieve goudbiljettenbank, welke ook dienstbaar gemaakt zal kunnen worden aan de belangen van de schadeloosstelling. De toestand wordt er overigens niet eenvoudiger op. Men krijgt in Duitsland thans rekening te houden met drie verschillende circulatie-instellingen, welke later vermoedelijk alle plaats zullen moeten maken voor één centraal instituut.

Dat een terugkeer tot een normaal geldwezen dringend noodzakelijk is, is overigens in de laatste dagen nog door verschillende voorvallen bewezen. In de eerste plaats wel door de buitengewoon groote aanvragen naar buitenlandse betaalmiddelen, waartegen de Reichsbank z66 rigoureus optreedt, dat zij een groote bank, de Commerz- und Privatbank, tijdelijk de crediet-faciliteiten heeft ontnomen, omdat door een bediende, buiten medeweten van de directie, te groote posten waren aangevraagd. Een z66 scherpe bewaking van den voorraad buitenlandse geldmiddelen stelt de uiterst zwakke positie in dit opzicht wel in een scherp daglicht. Het zal onder dergelijke omstandigheden wel onvermijdelijk zijn, dat ook bona-fide aanvragen aanmerkelijk worden ingekort, hetgeen niet anders dan zeer ongunstig op het economisch leven moet inwerken. Voorts lijdt het credietstelsel onder de toestanden op financieel gebied, al zijn deze in den laatsten tijd dan ook minder chaotisch geworden. Het crediet is te duur en te moeilijk verkrijgbaar; de mislukking van de Leipziger Messe moet hieraan voor een goed deel worden toegeschreven. En ook de beurs lijdt hieronder. Bijna voortdurend zijn er omvangrijke verkoopen te constateeren, die voor een deel weliswaar voortkomen uit ruilingen van Duitse in Franse papieren, doch voor een ander deel ook uit den noodzaak tot het scheppen van liquide middelen.

Te Parijs daarentegen is de beurs bijna voortdurend in een zeer opgewekte stemming gebleven, als gevolg van de onophoudelijke waardevermindering van den Franc. Bovendien heeft het een zeer ongunstigen indruk gemaakt, dat op den jongsten weekstaat van de Banque de France de bankbiljetten-circulatie met circa 900 miljoen is toegenomen en dat de wissel-portefeuille een voortdurende uitbreiding ondergaat. De directe gevolgen van deze omstandigheden hebben zich ook thans weder doen kennen door een verhooging van de kosten van levensonderhoud en door aanvragen, van verschillende zijden, om loonsverhogingen. En nog ware deze nieuwe duurte-golf wellicht te vermijden geweest, indien men in binnen- en buitenland de zekerheid zou hebben gehad, dat de nieuwe belastingontwerpen ook spoedig in den Senaat aangenomen en derhalve effectief gemaakt zouden kunnen worden. De Senaatscommissie heeft zich echter tegen de machtigingswet verklaard en hoewel het nu nog wel niet zeker is dat de Senaat ook dezelfde houding zal aannemen, de kans op moeilijkheden is toch veel grooter geworden. Vermoedelijk in verband hiermede, heeft de president der Republiek een vergadering bijgewoond van den minister-president met de leiding van de Banque de France, teneinde de maatregelen te bespreken, welke noodig zouden kunnen zijn, indien de Senaat niet tot een spoedige oplossing van de valuta-moeilijkheden, langs den thans aangegeven weg, wil bijdragen. Tegen het einde der week heeft dit energieke optreden, waaruit blijkt, dat de regering met alle kracht wenst te waken voor een verdere daling van de waarde van het ruilmiddel wel eenigen steun verschaft. De Franc kon op de buitenlandse beurs-centra een licht herstel boeken, waardoor de fondsenmarkt te Parijs iets rustiger is geworden. De grondtoon is echter zeer nerveus gebleven.

Te Londen heeft het op de beurs een zeer goeden indruk gemaakt, dat het arbeiders-ministerie kans heeft gezien op de begroting voor 1924—1925 een bedrag van niet minder dan ruim £ 37 miljoen op de burgerlijke diensten te bezuinigen. Weliswaar verwacht men hiervan geen vermindering van den belastingdruk. In de eerste plaats zal de belastingverlaging, welke het vorig jaar is doorgevoerd, ook gedurende het komende fiscale jaar doorwerken.

Secundo zal de regering een groot bedrag aan ontvangsten moeten derven, wijl de verkoop van oud oorlogsmateriaal thans vrijwel geëindigd is. En tertio zal de inkomstenbelasting op zich zelve vermoedelijk een verlaging te aanschouwen geven, omdat de aangiften voor het komende jaar gebaseerd zullen zijn op de basis van het gemiddelde inkomen over de drie laatste, betrekkelijk ongunstige, jaren. Doch afgezien van de directe voordeelen heeft het optreden van het Labour-ministerie allerwegen den indruk van bezonkenheid gewekt, waardoor men o.a. ook met veel meer vertrouwen de arbeidsmoeilijkheden, welke thans reeds hun schaduwen vooruit werpen — o.a. die met de mijnwerkers — tegemoet ziet.

Te New York is de markt vrijwel onbewogen geweest. De binnenlandsche voorvallen, o.a. de petroleum-onregelmatigheden, hebben veler aandacht in beslag genomen. En toch zijn de betrekkingen met het buitenland interessant genoeg geweest. De buitenlandsche handel van de Unie gedurende de eerste maand van het loopende jaar heeft een tendens van uitbreiding der importen en vermindering der exporten aangetoond. De exporten, tot een bedrag van \$ 394 miljoen, waren 7½ pCt. kleiner dan die van December; de importen, groot \$ 299 miljoen, waren daarentegen 4 pCt. grooter. Het saldo-actief der handelsbalans over Januari bedroeg \$ 95 miljoen, in vergelijking met \$ 138 miljoen over December. Dit heeft sommige kringen tot nadenken gebracht over de mogelijkheid van verdere inkrimping van de voordeelige saldi van de handelsbalans; de wenschelijkheid tot nauwer aansluiting met Europa en, in het algemeen, tot herziening van de invoerrechten, is opnieuw in discussie gebracht.

Ten onzent heeft de fondsenmarkt een meerendeels ongeanimeerd verloop gehad. Op de beleggingsmarkt is dit niet zoo sterk tot uiting gekomen, omdat de omzetting hier tot een minimum beperkt zijn gebleven. Toch was ook hier de tendens niet onverdeeld gunstig, vooral niet na de bekendmaking, dat de inschrijvingen op de uitgifte van f 10.000.000 6 pCt. obligaties der gemeente Amsterdam van 1924, 2de leening, ten volle zijn toegewezen.

	3 Mrt.	7 Mrt.	10 Mrt.	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	99¾	99 9/16	99¾	
5 % " 1918	88¾	88 1/2	88 1/4	+ ½
4½ % " 1916	88 3/8	88	88	- 3/8
4 % " 1916	79¾	79 1/8	80	+ ¼
3½ % "	73	73 3/8	73 ½	+ ¼
3 % "	61 7/8	62 7/8	62 13/16	+ 13/16
2½ % Cert. N. W. S.	52 ½	52 15/16	52 1/2	
7 % Oost-Indië 1921	102 1/16	102 1/8	102 1/16	
6 % " 1919	97 1/16	97 1/16	97 ¼	- 3/16
5 % " 1915	92 ½	92 ½	92 1/2	
5 % Rusland 1906	6¾	6 1/16	7	+ ¼
4 % Rusl. bij Hope & Co.	8 1/16	8 3/8	8 3/16	- 1/2
4 % Japan 1899	62 7/8	63 7/16	63 7/16	+ 9/16
5 % Brazilië 1895	52 1/8	53 ¼	53 ¼	+ 1 5/8
8 % San Paulo 1921	98 ½	—	—	
6 % Amsterdam 1920	100 ¼	—	—	
7 % Rotterdam 1920	102	101 5/8	101 7/16	- 9/16

Het was echter voornamelijk de *scheepvaartafdeeling*, welke een veer heeft moeten laten. Dit was reeds het geval vóórdat de plannen van de regering en de gemeente Amsterdam gezamenlijk, tot steunverleening aan de Koninklijke Nederlandsche Lloyd, bekend waren geworden. Daarna heeft de daling verder voortgang gemaakt, vermoedelijk echter zonder in deze hulpverlening bepaald een stimulans tot reactie te hebben gevonden. In het desbetreffende ontwerp wordt bepaald, dat de Lloyd van de regering en de gemeente Amsterdam gezamenlijk, voor een tijdperk van ten hoogste 5 jaren en tot ecu som van maximaal f 7.000.000, te verdeelen in de verhoudingen ¾ en ¼ voor resp. Staat en gemeente, kasvoorschotten zal kunnen verkrijgen tot dekking van de exploitatietekorten. Die voorschotten worden belast met 6 pCt. rente en moeten worden terugbetaald uit de eventuele exploitatiewinsten. Bijzonder verband hebben de credieten niet, doch wel zullen zoowel aandeelhouders als obligatiehouders zich zeer belangrijke offers hebben te getroosten; de bijzonderheden waarvan bekend gemaakt zullen worden in de eerstdaags te publiceerende reorganisatieplannen. Aandeelen zoowel als obligaties hebben in verband met deze steunverleening een scherpe reactie ondergaan; vooral de aandeelen, waarop waarschijnlijk een reductie van 85 pCt. zal moeten plaats vinden, zijn zeer belangrijk gedaald. Over het algemeen echter wordt ter beurze het ingrijpen van de regering tot hulp in een zoo bij uitstek nationale onderneming toegelicht, al heeft dit uit den aard der zaak geen invloed kunnen uitoefenen op de waardeering van de aandeelen en obligaties der maatschappij.

De overige scheepvaart-aandeelen waren ongeanimeerd in verband met de verwachting van niet zeer gunstige jaarverslagen over het afgelopen jaar.

	3 Mrt.	7 Mrt.	10 Mrt.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	99 1/8	89¾	87 5/8	- 11 ½
" " „gem.eig.	82 ½	76 1/8	73	- 9 1/2
Hollandsche Stoomboot-Mij.	32 ¼	29 ½	26 ¼	- 6
Java-China-Japan-Lijn	98	94	—	- 4
Kon. Hollandsche Lloyd ...	17 3/16	16 3/8	9 1/8	- 8 1/16
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	81	78	76 ½	- 4 ½
Konink.Paketaart-Mij. ...	139 ¾	135	132	- 7 ½
Maatschappij Zeevaart ...	80	70	—	- 10
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	129 ½	124 ¼	123 ¾	- 5 ¾
Nievelt Goudriaan	110¾	104 1/8	102 ½	- 8 ¼
Rotterdamsche Lloyd	133	127 ½	—	- 5 ½
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	143 3/16	138 1/8	—	- 5 1/16
" " „Noordzee” ..	33 ¼	31	—	- 2 ¼

Tabaks-aandeelen zijn eenigszins teruggelopen; hier en daar acht men de gunstige verwachtingen van de komende inschrijvingen reeds in de koersen verdisconteerd.

De *rubbermarkt* was ongedecideerd; de prijs van het product te Londen heeft zich in het midden der berichtperiode kunnen herstellen, om daarna weder te reageren. De betrokken aandeelen hebben dit verloop vrij nauwkeurig gevolgd.

Petroleum-aandeelen waren voornamelijk voor aandeelen Geconsolideerde gedrukt. Tegelijk met de omzetting is de koersverheffing in dit fonds tot een einde gekomen, hoewel op den laatsten dag van de berichtswEEK een vrij aanzienlijk herstel kon intreden.

De *suikermarkt* heeft bijna geen aandacht getrokken en de koersen bleven dan ook nagenoeg ongewijzigd.

Van *binnenlandsche industriële aandeelen* waren Jurgens-waarden ietwat in herstel. Aandeelen Centrale Suiker varieerden niet, ondanks het gunstige jaarverslag, vermoedelijk in verband met het feit, dat het dividend nog niet bekend is gemaakt.

	3 Mrt.	7 Mrt.	10 Mrt.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank --	125 ¼	124 ¾	125	- ½
Incasso Bank	97 1/2	97 ½	97	- ½
Koloniale Bank	206 ¼	202 ¾	202 3/8	- 3 7/8
Ned. Handel-Mij. cert. v. a. a.	139	137	136 3/8	- 2 3/8
Rotterd. Bankvereniging ..	99 ¾	—	—	
Van Berkel's Patent	40	42 ½	41 ¾	+ 1 ¾
Gouda Kaarsen	33	—	30 ¾	- 2 ¼
Holl. Draad- en Kabelfabriek ..	58	56 ¾	56	- 2
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. a. a.	64	64 ¾	66 ½	+ 2 ½
" " " pr. a. a.	68	67 ¾	71 ¼	+ 3 ½
Leerdam Glasfabrieken	29 ¾	27 ¾	28 3/8	- 7/8
Philips' Gloeilampenfabriek ..	263 ¼	250	255 ¼	- 8
Verenigde Blikfabrieken ..	106	—	—	
Vereen. Chemische Fabrieken ..	55	57	56 ½	+ 1 ½
Compania Mercantil Argent.	25 ¾	26 7/8	26 7/8	+ 1 1/8
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	194 3/8	193 3/8	192 ½	- 1 1/8
Handelsver. Amsterdam	502	500	502 ¼	+ ¼
Handelsverg. Reiss & Co.	36 ¾	—	35 ½	- ¾
Int. Crediet- en Handelsverg.	205	203	204	- 1
Linde Teves & Stokvis	82 ½	75 ¾	77	- 5 ½
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	132 ¾	137	135	+ 2 ¼
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	242	228	229 1/8	- 12 7/8
Kon. Petroleum-Mij.	432 ¾	430 3/4	430	- 2 ¾
Phoenix Oil	95 ¾	—	—	
Amsterdam-Rubber-Mij.	159 ¾	155 1/8	154 ¼	- 5
Kendeng Lemboe	199 ¾	198	194 ¾	- 5
Oost-Java-Rubber-Mij.	243 ¾	242 ½	—	- ¾
Deli-Batavia Tabak Mij.	377 1/8	366	371	- 6 1/8
Deli-Maatschappij	374	365	367 ¾	- 6 ½
Senembah-Maatschappij	326 3/8	317	315 1/2	- 10 7/8

De *Amerikaansche markt* was kalm, doch meerendeels vast.

	3 Mrt.	7 Mrt.	10 Mrt.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining ..	65 3/8	65 ¾	66 ¼	+ 5/8
Anaconda Copper	74	74 1/8	76 9/16	+ 2 9/16
Studebaker Corp.	113	111	111	- 2
Un. States Steel Corp.	112 ½	112 ½	112 1/8	- 3/8
Atchison Topeka	109 3/8	108 ¾	—	- 5/8
Erie	25 15/16	26 ¾	26 7/8	+ 15/16
Southern Pacific	96 7/16	96 11/16	96 ½	+ 1/16
Union Pacific	140 3/8	142	143	+ 2 3/8
Int. Merc. Marine orig. gew.	9 ¾	9 11/16	9 7/16	- 5/16
" " " " pref.	33 ¾	33 3/8	32 3/8	- 1 1/8

De *geldmarkt* bleef vrij stabiel; prolongatie varieerde van 5 tot 5 ¼ pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

11 Maart 1924.

In het einde der laatste week is de tarwemarkt te Londen plotseling bijzonder levendig geweest. Niet minder dan 12 volle ladingen tarwe werden op 1 dag verhandeld. Dit was voornamelijk Plata tarwe. De vraag kwam hoofdzakelijk uit Engeland, doch gedeeltelijk ook van Middellandsche Zee landen. Deze vraag heeft de prijzen in Argentinië slechts zeer weinig beïnvloed. Tegen een notering van 10,35 voor Maart Buenos Aires op 1 Maart sluit dezelfde termijn op 10 Maart op 10,40. Te Rosario liep de prijs van 10,25 tot 10,20 terug. De Mei termijn bleef in beide markten geheel onveranderd. De noteringen geven voldoende aan, over welke groote voorraden Argentinië beschikt. Het cijfer der afladingen van La Plata was in de afgelopen week dan ook wederom grooter dan de week te voren, terwijl de voorraden slechts 10.000 ton verminderden. Australië gaat voort, het grootste gedeelte van zijn export naar het Verre Oosten te dirigeren. Toch vertoont het cijfer van de verschepingen naar niet Europeesche landen deze week een groote vermindering, hetgeen trouwens na de abnormaal groote verschepingen der laatste weken niet anders dan normaal te noemen is. Sinds 1 Augustus is het totaal der verschepingen naar niet Europeesche landen toch reeds 12.495.000 qrs. tegen 5.945.000 qrs. een jaar geleden.

President Coolidge heeft, om de boeren van het Noord-Westen der Vereenigde Staten tegemoet te komen, het invoerrecht op tarwe vastgesteld op 42 c. per bushel tegen het bestaande tarief van 30 c. Zeer merkwaardig is, dat dit feit niet den geringsten invloed op de prijzen in de Vereenigde Staten uitgeoefend heeft, ja zelfs zijn deze de laatste dagen eenigzins teruggelopen, zoodat op 10 Maart/Mei te Chicago sluit op 109 $\frac{7}{8}$ tegen 111 $\frac{1}{8}$, een week geleden. Deze prijsbeweging geeft wel aan dat, wat er ook waar moge zijn van de bewering dat het Oosten der Vereenigde Staten geen tarwe overschot heeft, dit land toch in ieder geval niet op een import basis is. Immers, met een prijs te Winnipeg van ca. 7 c. lager en een invoerrecht van 42 c. is het duidelijk dat invoer van Canadeesche tarwe onmogelijk is. Van de Westkust der Vereenigde Staten wordt regelmatig tarwe verhandeld voor export, meest naar het Verre Oosten doch een enkele maal, zooals in het einde van de vorige week, een volle lading naar Europa.

Wat de oogstberichten betreft, in de eerste plaats die der Vereenigde Staten, zijn in den laatsten tijd gunstig. Reeds nu heeft een der experts een oogstschatting voor het komende seizoen, welke een opbrengst aangeeft van 545 miljoen bushels tegen 572 miljoen een jaar geleden. De vermindering zou geheel komen op rekening van de kleinere uitzaai. Deze cijfers lijken ons wel eenigzins voorbarig, daar nog niet met absolute zekerheid te zeggen is, hoe de oogst den winter doorgekomen is. In verband

met de klachten over den lagen tarweprijs is te verwachten, dat het Noord-Westen dit jaar een veel geringere oppervlakte met zomertarwe zal bebouwen, doch ook hier lijkt ons een verrassing nog niet geheel uitgesloten, aangezien theorie en praktijk vaak aanmerkelijk van elkaar verschillen. Behoudens enkele gevallen waar schade door vorst is bericht, zijn de berichten uit de verschillende Europeesche landen zeer gunstig. Uitzondering hierop maakt evenwel Rusland, waar de toestand allesbehalve rooskleurig schijnt te zijn. Als gevolg hiervan heeft de Russische Regeering de export voorloopig stop gezet. Tot ongeveer Mei of Juni wil zij afwachten om dan te besluiten over verdere uitvoer van bestaande voorraden, al naar gelang de stand van den nieuwen oogst dan zal zijn. De tarweverschepingen van Rusland zullen nu wel spoedig sterk verminderen; trouwens deze waren in de afgelopen week reeds niet van veel beteekenis.

Ook rogge zal daardoor in afnemende hoeveelheden door Rusland geëxporteerd worden. Nog vrij belangrijke contracten loopen voor spoedige verscheping, zoodat de verschepingen niet geheel zullen ophouden. De Russische Regeering kocht wel enkele contracten terug, doch naar men schat, gezamenlijk niet meer dan 15000 ton. De vraag naar rogge is op het oogenblik evenwel slechts matig, zoodat een tekort in Europa nog niet gevoeld wordt. Mocht de vraag weer toenemen dan zal ongetwijfeld Noord-Amerika weer op grotere schaal aan de rogge export moeten deelnemen, wat dan den prijs daar te lande ten goede zal komen.

De maïsmarkt is uiterst klein geworden, tengevolge van kleine verschepingen. De prijzen voor spoedig leverbare maïs blijven zeer hoog, doch in vele markten weet men deze maïs, althans gedeeltelijk, door andere artikelen te remplacieren. Daardoor vond er eerder een kleine verlaging der prijzen plaats, ofschoon een enkele lading nog tot volle prijzen koopers vond. Men verwacht reeds deze maand verschepingen van Plata maïs van den nieuwen oogst, althans indien het weer zoo gunstig blijft als het op het oogenblik in Argentinië is. Prijzen voor maïs van den nieuwen Plata oogst zijn vrijwel onveranderd en het verschil tusschen directe levering en levering over eenige maanden is buitengewoon groot. De Plata oogst wordt door de Argentijnsche Regeering aanzienlijk hooger geschat dan verleden jaar, terwijl ook de Donau nog over zeer ruime voorraden schijnt te beschikken.

Op het oogenblik is de Roemeensche en Bulgaarsche maïs de maïssoort, die het meest verhandeld wordt, want Noord-Amerika heeft zich tamelijk op den achtergrond gehouden, al toonen de laatste dagen de prijzen eenige neiging tot dalen. Mei te Chicago sluit op 10 Maart op 80 $\frac{1}{2}$ tegen 81 $\frac{1}{8}$ een week te voren. Deze prijs is ca. onveranderd bij een maand geleden doch ca. 3 c. hooger dan op 10 Januari. De aanvoeren in het Westen der Vereenigde Staten bleven tamelijk ruim als gevolg waarvan de zichtbare voorraad van 18,8 miljoen tot 22,4 miljoen vermeerderde. Een jaar geleden bedroeg de voorraad nog 26,2 miljoen, zoodat het

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Maïs Mei	Lijnzaad Maart
8 Mrt.'24	111 $\frac{1}{8}$	81 $\frac{1}{8}$	47 $\frac{7}{8}$	10,40	8,05	18,70
1 „ '24	111 $\frac{1}{8}$	81 $\frac{1}{8}$	48 $\frac{3}{8}$	10,35	8,—	19,10
9 Mrt.'23	119 $\frac{1}{8}$	73 $\frac{3}{8}$	44 $\frac{3}{8}$	11,60	8,55	19,85
8 Mrt.'22	141 $\frac{7}{8}$	64	41 $\frac{1}{8}$	14,20 ¹⁾	8,45	21,55 ¹⁾
8 Mrt.'21	171	70 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{3}{8}$	17,95	8,10	15,45
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

1) Per April.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	10 Maart 1924	3 Maart 1924	12 Maart 1923
	Tarwe*	12,25	12,50
Rogge (No. 2 Western) . . .	10,30	10,30	10,50
Maïs (La Plata)	233,—	234,—	202,—
Gerst (48 lb. malting) . . .	215,— ⁴⁾	217,— ⁴⁾	178,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	10,35 ⁵⁾	10,50 ⁵⁾	10,10
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	14,60	14,60	12,90
Lijnzaad (La Plata)	412,—	433,—	420,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2/8 Maart 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	2/8 Maart 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	34.841	139.265	161.344	5.611	8.563	10.179	147.828	171.523
Rogge	4.272	87.812	122.665	—	1.725	—	89.537	122.665
Boekweit	—	5.579	2.321	—	—	—	5.579	2.321
Maïs	6.156	121.463	156.752	765	15.596	24.901	137.059	181.653
Gerst	5.388	55.105	26.801	—	8.902	4.127	64.007	30.928
Haver	5.350	41.655	14.848	—	—	—	41.655	15.076
Lijnzaad	3.141	41.071	22.630	9.125	17.835	30.261	58.906	52.891
Lijnkoek	5.015	29.061	39.470	—	700	—	29.761	39.470
Tarwemeel	2.790	38.794	14.567	146	1.209	2.879	40.003	17.446
Andere meelsoorten	25	1.083	239	—	—	—	1.083	239

verschil nu niet meer zoo groot is. De zichtbare voorraad is verleden jaar gedurende den zomer evenwel geheel verdwenen, zoodat het nu afhangt van verdere aanvoeren, of ook dit jaar de prijzen gehandhaafd kunnen worden of dat feitelijk de oogst wederom te klein zal blijken. Indien de prijzen niet verminderen, is uitvoer naar Europa dezen zomer vrijwel uitgesloten, aangezien dan het prijsverschil met Platamais veel te groot wordt.

De gerstmarkten waren kalm gestemd. In verhouding tot mais is dit artikel niet duur, doch het aanbod, vooral van den Donau is ruim voldoende.

Haaver blijft in overvloedige hoeveelheden aangeboden, vooral van La Plata, dat een grooten oogst heeft, waarvoor te weinig belangstelling bestaat. Slechts voor goede soorten van Noord Rusland kunnen goede prijzen gemaakt worden.

Lijnzaad is flauw geworden. Blijkbaar is het groote tekort aan lijnolie in Europa voorloopig verdwenen tengevolge van de groote aanvoeren, die wederom het gevolg zijn van de zeer groote verschepingen ongeveer een maand geleden. Onder die omstandigheden willen de olieslagers in Europa liever afwachten en ofschoon de vraag voor lijnolie zeer goed blijft, konden de prijzen van dit artikel zich toch niet handhaven. Blijkbaar is de vraag van Noord-Amerika voor lijnzaad niet voldoende, want de noteeringen in Argentinië zijn de flauwe markt in Europa gevolgd, zoodat Maart te Buenos Aires sluit op 18.35 tegen een slotnotering van 19.20 op 5 Maart.

SUIKER.

In Amerika fluctueerden prijzen deze week zeer weinig en waren de slotnoteringen vrijwel gelijk aan die der opening. De prijzen bij opening en slot met het daartussen liggende hoogste punt waren als volgt: voor Spot Centrifugals d.c. 7,16/7,28/7,16; Mei d.c. 5,48/5,54/5,50; Juli d.c. 5,54/5,59/5,55; September 5,52/5,57/5,52; en December d.c. 5,01/5,03/4,99.

Cubasuiker werd verhandeld tot d.c. 5,25 en 5,37½ c. & f. New York. Fabrikanten in Cuba houden hun product nog steeds op prijs, daarbij in de hand gewerkt door de in vergelijking met het vorig jaar betrekkelijk lage afleveringen en groote exporten, hetgeen uit onderstaande cijfers blijkt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 1 Maart '24	165.789	170.425	173.169
Tot sedert 1 Dec. '23-1 Mrt. '24	1.321.872	1.345.300	838.681
Aantal werkende fabrieken ..	174	179	175
Weekexport 1 Maart '24	135.161	128.336	95.847
Tot sedert 1 Jan. '24-1 Mrt. '24	883.914	886.191	346.847
Totale voorraad op 1 Mrt. '24	437.958	460.009	847.341

Op Java was de markt zeer kalm gestemd en werden geen nieuwe afdoeningen gemeld. De nominale prijs voor witte suiker uit den oogst van dit jaar, levering Augustus/September is f 17.

De stemming op de markt hier te lande was bij opening zeer flauw ten gevolge van winstnemingen. Prijzen waren in het begin der week voor Maart f 35,75; Mei f 35,12½; Augustus f 32 en voor December f 27,25. In het midden der week was echter een herstel merkbaar, naar aanleiding van de hogere New York-noteringen, terwijl het slot in sympathie met Amerika weer lagere prijzen te zien gaf, nl. Maart f 37; Mei f 36; Augustus f 32,50 en December f 27. De omzet op de termijnmarkt bedroeg gedurende de afgelopen week ca. 4500 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 pCt. c.i.f. Maart	
6 Mrt. '24	f 37 1/8	Sh. 67/-	Sh. 27/6	Sh. 29/6	\$ cts. 7,16
28 Febr. '24	„ 36 5/8	67/-	27/6	29/3	7,22
6 Mrt. '23	„ 34 1/2	65/3	25/-	26/6	7,40
6 Mrt. '22	„ 21 1/16	51/3	17/6	11/10 1/2	3,86
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 27 Februari 1924.

De markt van Amerikaansche katoen is in de afgelopen week tot gisteren weer vaster geweest, doch daarna zijn prijzen voor Maart opnieuw 50 punten gedaald. Liverpool blijft de goedkoopste markt en de verkoopen daar zijn nog steeds vrij belangrijk, ook voor export, zoodat deze zelfs

op Maandag op 10.000 balen werd geschat. De stemming in Amerika is vrij bearish en speculanten daar hebben groote hoeveelheden geliquideerd, doch in Liverpool blijft men veel vaster gestemd. De ontvangsten in de havens zijn grooter dan verleden jaar en de uitvoeren naar Engeland zijn ongeveer 285.000 balen meer en naar het Vasteland 316.800 balen meer dan verleden jaar. Men begint langzamerhand te beseffen, dat er bij den verkorten werktijd waarschijnlijk wel voldoende katoen zal zijn voor de behoefte gedurende dit seizoen. Egyptische katoen is eveneens lager in sympathie met Amerikaansche en verkoopen blijven gering.

Prijzen van Amerikaansche garens zijn lager en men weet nog niet, welken invloed de vermindering van werktijd in de spinnerijen op de vraag naar garens zal hebben. De meeste spinnerijen noteeren dezelfde prijzen als een week geleden, terwijl andere wel wat lager aanbieden, doch over het algemeen is het aanbod nog grooter dan de vraag. Zoowel in cops als in boomen gaat weinig om, terwijl ook de exportvraag naar bundels gering is. Alleen voor het Vasteland is wat meer vraag naar getwijnde garens, waarin ook enkele orders zijn geboekt, daar biedingen over het algemeen veel te laag zijn. In Egyptische garens gaat weinig om en is alleen iets gedaan in 60s twist, terwijl er enkele aanvragen voor cops voor Indië aan de markt zijn. Enkele Egyptische spinners rapporteerden, dat zij meer konden afleveren tegen oude contracten, maar dat het moeilijk is nieuwe orders te krijgen. De markt is ook onder den invloed van een conflict met de werknemers in een fabriek te Royton, terwijl de Spinner's Federation een uitsluiting heeft geproclameerd, indien de staking aan deze fabriek niet binnen een week wordt opgeheven. Men hoopt echter dat hierin een oplossing zal worden gevonden, daar dit conflict slechts van geringe beteekenis is.

Prijzen van manufacturen zijn bepaald vaster, hetwelk zeer te verwonderen is, daar katoenprijzen opnieuw lager zijn. Wel verwacht men, dat de spinners binnenkort wat meer vasthoudend zullen worden in verband met den korteren werktijd en daardoor zullen trachten betere prijzen te verkrijgen. Er zijn vrij veel aanvragen voor vele soorten manufacturen, maar de meeste overzeesche markten koopen hoofdzakelijk voor spoedige levering en zelfs daarvoor tracht men nog lage prijzen te bedingen. De stemming is echter gunstig en de vooruitzichten zijn wel beter. Aan alle kanten is men zeer voorzichtig en men ziet wel in, dat het risico om te koopen bij de tegenwoordige katoenprijzen zeker wel groot is. Het zal dan ook van den loop van deze katoenprijzen afhangen, hoe de markt voor manufacturen zich verder ontwikkelt.

27 Feb. 5 Mrt. Oost.koersen. 26 Feb. 4 Mrt.
Liverpoolnotering. T.T. op Indië 1/4 1/4 1/4
F.G.F. Sakellarides 20,65 20,05 T.T. op Hongkong 2/3 1/8 2/4 1/8
G.F. No. 1 Oomra 11,05 10,85 T.T. op Shanghai 3/3 1/8 3/3 3/4

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	7 Maart 1924	29 Febr. 1924	22 Febr. 1924	7 Maart 1923	7 Maart 1922
New York voor Middling ...	28,15 c	29,20 c	— c	31,20 c	18,50 c
New Orleans voor Middling	28,75 c	29,63 c	— c	31,— c	17,— c
Liverpool voor Fy Middl. ..	17,21 d	17,63 d	18,10 d	16,80 d	10,56 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).*)

	1 Aug. '23 tot 29 Febr. '24	Overeenkomstige periode	
		1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	5.806	4.968	4.324
„ Atlant.Havens	1.419	1.166	1.007
Uitvoer naar Gr. Britannië	2.402	2.134	2.030
„ „ 't Vasteland.	460	425	721
„ „ Japan			

Voorraden.

(In duizendtallen balen).*)

	29 Febr. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	795	722	1.095
Binnenland	780	867	1.341
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	492	463	568

1) Bericht dd. 7 Maart niet ontvangen.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolif & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)
Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No.7.	Voorraad	Prijs No.4	
8 Mrt. 1924	199.000	26.900	715.000	29.500	6 ²⁵ / ₃₂
1 „ 1924	223.000	25.525	1)	1)	6 ¹³ / ₁₆
23 Febr. 1924	126.000	24.850	580.000	27.500	6 ⁵⁷ / ₆₄
8 Mrt. 1923	1.172.000	22.750	1.932.000	23.800	5 ⁵³ / ₆₄

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
8 Mrt. 1924....	31.000	2.675.000	212.000	7.080.000
8 Mrt. 1923....	33.000	2.247.000	166.000	5.596.000

1) Feestdag.

RUBBER.

De markt is afgelopen week zeer onregelmatig geweest. In London waren voortdurend groote liquidaties op de termijnmarkt, met name de Maart positie, zoodat de prijzen vooral daardoor zeer gedrukt waren.

Nadat de liquidatie's afgelopen waren, volgde een klein herstel.

De markt sloot op de volgende noteringen:

			einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe	Maart	70½ ct.	73 ct.
„ „	April/Juni	71½ „	75 „
„ „	Juli/Sept.	72½ „	75½ „
Smoked Sheets	Maart	72 „	73 „
„ „	April/Juni	73 „	75 „
„ „	Juli/Sept.	74 „	75½ „

11 Maart 1924.

COPRA.

De markt was deze week zeer flauw gestemd, niettegenstaande door de consumptie regelmatig werd gekocht. Stoomend bedingt nog steeds een groote premie, doch het aanbod wordt hiervan wel wat grooter.

De afzet van olie blijft over het algemeen slecht:

De noteringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s. Copra, stoomend afl. f	33 1/8
„ „ „ Jan./Februari	„ „ 33 1/8
„ „ „ Febr./Maart	„ „ 33 1/8
„ „ „ Maart/April	„ „ 32 1/8
„ „ „ April/Mei	„ „ 32 1/8

10 Maart 1924.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	.Lood	Zink
10 Mrt. 1924..	68.7/6	74.-/—	292.17/6	39.5/—	35.15/—
3 „ 1924..	67.10/—	73.10/—	292.15/—	36.15/—	37.15/—
25 Febr. 1924..	63.12/6	69.-/—	275.10/—	35.7/6	37.2/6
18 „ 1924..	66.2/6	70.13/—	284.17/6	35. /—	37.10/—
12 Mrt. 1923..	72.12/6	80.12/6	224.12/6	29.2/6	36.7/6
20 Juli 1914..	61.-/—	—	145.15/—	19.-/—	21.10/—

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

Het belangrijkste op de vrachtenmarkt gedurende de afgelopen week waren de talrijke bevrachtingen tegen betrekkelijk goede vrachten van Wales naar West-Italië en La Plata. De vrees voor het uitbreken van de staking in de mijnen in Engeland na half April is de reden waarom de bevrachters thans vrachten zooveel mogelijk steenkolen te verschepen. Er werd 16/- betaald naar Buenos Aires en 13/- naar West Italië, alles voor prompte belading. Maandag waren de vrachten echter dalende tengevolge van de vele bevrachtingen gedurende de afgelopen week.

Er werden aanzienlijk minder booten bevracht voor thuishkomende ladingen. Alhoewel de grondtoon van de River Plate markt vast bleef, werden booten tegen nogal uiteenlopende vrachten afgesloten. Het aantal beschikbare booten voor Maart aflading is niet heel groot, zoodat voor die positie iets hogere vrachten waren te bedingen.

Van Buenos Aires naar Antwerpen werd 31/- betaald

voor een Maart boot en voor een boot van Bahia Blanca naar Antwerpen of Rotterdam werd 32/- betaald voor dezelfde positie. Voor April aflading is het hoogste cijfer waartegen bevracht is 30/-, terwijl eenige booten 28/6 hebben bedongen.

Van Noord Amerika is er weinig vraag naar ruimte voor graan. Er is een vroege Maart boot afgesloten tegen 13 1/2 cent per 100 lbs; van New York naar Rotterdam. Van Noord Amerika naar La Plata is 18/- betaald voor steenkolen, naar Rio de Janeiro \$ 3,50 voor Maart aflading.

Aan de North Pacific kust is het aanbod van booten groot, waardoor de vrachten een neiging hebben tot dalen.

Van Cuba werden meerdere booten afgesloten naar U. K./Continent tegen cijfers van 24/- en 26/- per ton, allen voor Maart verscheping.

Op het oogenblik is de vraag naar ruimte van havens in het Oosten en van Australië niet groot. Van Bombay werd echter 30/- on deadweight voor een Maart boot betaald en van West-Australië naar de Middellandsche Zee 43/9 voor April/Maart verscheping.

Van Java naar U.K./Continent werd 33/6 voor suiker betaald voor een Juni boot.

De vraag naar ruimte van de Zwarte Zeehavens is op het oogenblik bijna nihil. Er is echter in de afgelopen week een boot afgesloten tegen 16/6 naar het Continent en 17/- naar U.K. met 5/25 Maart ligdagen.

Van de Donau werden eenige booten opgenomen op basis van 21/- naar U.K./Continent.

De vraag naar ruimte voor erts was grooter dan deze in langen tijd geweest is en de vrachten van de Middellandsche Zee en Huelva hebben neiging om beter te worden. Van Huelva naar Garston is 10/3 betaald.

11 Maart 1924.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen (R'dam)	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter-dam	Bristol kanaal	Rotter-dam	Engel-land
3-8 Maart 1924	—	15/10 ²	—	—	29/4	29/4
25 F.-1 Mrt. 1924	—	16/- ²	—	4/-	28/7	28/7
5-10 Maart 1923	—	15/- ²	11 1	2/4½	19/4	19/4
6-11 Maart 1922	—	—	18 1	4/9	31/-	31/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11½	1/11½	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter-dam	Gothen-burg
3-8 Maart '24	6/3	13/1	13/3	14/6	14/9	—
25 F.-1 Mrt. '24	6/-	12/2	12/7½	14/-	14/9	—
5-10 Maart '23	8/3	13/1½	15/3	9/-	6/10	6/10
6-11 Maart '22	6/9	14/6	15/9	14/6	6/-	9/-
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo-stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
3-8 Maart 1924..	29/-	33/1½	33/9	27/6
25 Febr.-1 Mrt. 1924..	29/10½	37/7	33/9	27/6
5-10 Maart 1923..	24/6	27/6	33/9	35/6
6-11 Maart 1922..	—	—	—	—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

1) Am. cents per 100 lbs. 2) Per ton d.w.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteringen per ton van 1025 KG.

RIJNVAART.

Week van 3-8 Maart 1924.

De aanvoeren van zeezijde bleven gering en bestonden hoofdzakelijk uit eenige graan-, erts- en kolenbooten.

De daghuur voor groote schepen bedroeg gemiddeld 2-2½ ct., voor kleinere schepen 2½-2¾ ct.

De waterstand was wassend; naar den Bovenrijn werd op ca. 2.- M. afgeladen, naar den Benedenrijn op vollen diepgang.

Het sleeploon werd genoteerd volgens het 40 cts. tarief.